

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 15 mars 1916 kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående regleringen av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet.

(1:a avd.)

Departementet.

1:o) I den till riksdagen den 14 januari innevarande år avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln i punkten 1 föreslagit riksdagen att till provisorisk lönerreglering för befattningshavare i jordbruksdepartementet, (extra anslag.) å extra stat för år 1917 bevilja ett förslagsanslag av 6,760 kronor, varav högst 162 kronor 50 öre finge användas till höjning av vikariatsersättning under semester. [1*].]

Provisorisk lönerreglering för departementet.

Enligt det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över jordbruksärenden har departementschefen, under åberopande av vad chefen för justitiedepartementet samma dag till statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden anfört i avseende å grunderna för dessa avlöningstillägg ävensom villkoren för deras åtnjutande och de föreskrifter, som böra iakttagas vid utbetalningen av desamma, meddelat, att beträffande registratorns i jordbruksdepartementet sportelinkomster icke inträffat någon sådan förändring, att desamma borde beräknas överstiga 500 kronor.

Under erinran att riksdagen redan förut beträffande annat statsdepartement bifallit liknande framställning som nu förevarande, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad skett för år 1916 till provisorisk lönerreglering för befattningshavare i jordbruksdepartementet å extra stat för år

*) Hänvisar till punkt i Kungl. Maj:ts proposition.

1917 bevilja ett förslagsanslag av 6,760 kronor, varav högst 162 kronor 50 öre må användas till höjning av vikariatsersättning under semester.

*Extra kansli-
sekreterare
inom departe-
mentet.*

(extra anslag.)

[2.]

2:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkten 2 av denna huvudtitel föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad skett för vart och ett av åren 1911—1916 för anställande av en extra kanslisekreterare inom jordbruksdepartementet å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 5,050 kronor, varav 1,600 kronor skola anses såsom tjänstgöringspenningar.

*Extra före-
dragande
inom departe-
mentet m. m.*

(extra anslag.)

[3.]

3:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom under punkten 3 framställda förslag hemställer utskottet vidare,

att riksdagen må, i likhet med vad för åren 1911—1916 ägt rum, för extra föredragande inom jordbruksdepartementet m. m. å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 4,000 kronor.

*Ang.
byrådirektörs-
befattningen
i lantbruks-
styrelsen.*

4:o) I anledning av vad departementschefen i statsrådsprotokollet sid. 4—8 anfört angående den jämlikt beslut av 1914 års senare riksdag inrättade byrådirektörsbefattningen i lantbruksstyrelsen får utskottet uttala, att nämnda styrelse synes hava förebragt bärande skäl för att byrådirektörens kompetens bestämmas i likhet med vad som gäller beträffande lantbruksingenjörer, men anser utskottet, att med tjänstens besättande med ordinarie innehavare lämpligen bör anstå i avvaktan på det resultat i fråga om lantbruksstyrelsens organisation, vartill det av egnahemssakkunniga avgivna betänkande eventuellt kan föranleda.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

dels förklara sig icke hava något att erinra mot att byrådirektörens i lantbruksstyrelsen kompetens bestämmas i likhet med vad som gäller beträffande lantbruksingenjörer;

dels ock uttala, att med tjänstens besättande med ordinarie innehavare bör anstå i avvaktan på det re-

sultat ifråga om lantbruksstyrelsens organisation, vartill ovanberörda av egna hemssakkunniga avgivna betänkande eventuellt kan föranleda.

5:o) Under punkt 4 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anställande av ytterligare ingenjörbiträden hos lantbruksstyrelsen på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 10,000 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav under år 1916 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna intill 5,000 kronor. *Ingenjörbiträden hos lantbruksstyrelsen.*
(extra anslag.)
[4.]

I den av riksdagen år 1914 godkända staten för lantbruksstyrelsen är upptagen en anslagspost å 10,000 kronor till ingenjörbiträden å den agrikulturtekniska avdelningen i styrelsen.

Ifrågavarande framställning avser beviljande för åren 1916 och 1917 för ändamålet ifråga av ett extra anslag å 10,000 kronor utöver det i staten upptagna beloppet. Det ökade anslagsbehovet är föranlett dels av ökning i norrländska avdikningsanslaget sedan år 1913, då förslaget till nämnda stat upprättades, och dels av vissa i statsrådsprotokollet närmare angivna förhållanden beträffande extra lantbruksingenjör- och lantbruksstipendiattjänsterna.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 9—18.

Då utredningen i ärendet giver vid handen, att behov föreligger av anställande inom lantbruksstyrelsen av ytterligare ingenjörbiträden, får utskottet, som icke har något att erinra mot det för ändamålet beräknade beloppet, hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må för anställande av ytterligare ingenjörbiträden hos lantbruksstyrelsen på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 10,000 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav under år 1916 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna intill 5,000 kronor.

6:o) Under punkt 5 av förevarande huvudtitel har Kungl. Maj:t vidare föreslagit riksdagen, *Extra biträden hos lantbruksstyrelsen m. m.*
(extra anslag.)

att för extra biträden hos lantbruksstyrelsen m. m. å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 17,500 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må under år 1916 låta förskottsvis av tillgängliga medel härav utanordna 7,500 kronor. [5.]

I den av 1914 års riksdag godkända staten för lantbruksstyrelsen finnes upptaget ett belopp av 19,000 kronor till andra biträden än ingenjörbiträden, vikariatsersättning och expenser. Den nu gjorda framställningen om extra anslag för samma ändamål för år 1917 och del av år 1916 är föranledd av styrelsens behov av dels ytterligare tre kvinnliga biträden, dels ökade medel till egentliga expenser, dels ock av ett mera stadigvarande biträde åt byråchefen å lantbruksbyrån.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 19—25 i statsrådsprotokollet.

Utskottet.

Då utskottet av den av lantbruksstyrelsen i ärendet förebragta utredningen finner det vara ådagalagt att lantbruksstyrelsen är i oavvisligt behov av ökade medel såväl till extra biträden som ock till egentliga expenser och utskottet icke har något att erinra mot storleken av det för ändamålet av Kungl. Maj:t begärda beloppet hemställer utskottet,

att riksdagen må för extra biträden hos lantbruksstyrelsen m. m. å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 17,500 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må under år 1916 låta förskottsvis av tillgängliga medel härav utanordna 7,500 kronor.

Lanthushållningen.

*Premiering av
nötboskap.*

*(ordinarie
anslag.)*

[6.]

7:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkten 6 gjorda framställning och under åberopande av innehålllet i statsrådsprotokollet under nämnda punkt (sid. 26 och 27) hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det under anslagstiteln »befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar» upptagna anslag till understödjande av premiering av nötboskap, nu 80,000 kronor, med 40,000 kronor till 120,000 kronor, därav 70,000 kronor skola användas för tilläggspris för tjurar, tillhörande tjurförening, med rätt för Kungl. Maj:t att, därest under året sistnämnda belopp ej skulle behöva i sin helhet eller till någon del tagas i anspråk för detta ändamål, anvisa det sålunda tillgängliga beloppet för andra till nötboskapspremieringen hörande ändamål.

Vid bifall till detta förslag kommer omförmälda anslagstitel i sin helhet att höjas med motsvarande belopp av 40,000 kronor eller från 332,450 kronor till 372,450 kronor.

8:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkten 7 gjorda framställning och under återopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 28 och 29) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Stipendier för trädgårds-skötselns studerande.

att riksdagen må höja det under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar» upptagna anslag till trädgårdsundervisningen från 32,000 kronor med 4,800 kronor till 36,800 kronor.

(ordinarie anslag.)
[7.]

Vid bifall härtill kommer det i anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar» ingående bestämda anslaget, i riksstaten för innevarande år upptaget med 432,950 kronor, att ökas med 4,800 kronor till 437,750 kronor.

9:o) I anledning av Kungl. Maj:ts under punkten 8 gjorda framställning och under återopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 29 och 30) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Reseunderstöd för lantbrukets studerande.

att riksdagen må medgiva, att vad vid utgången av år 1916 må kvarstå oanvänt å det under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar» upptagna anslag till reseunderstöd för lantbrukets studerande må under år 1917 användas för de ändamål, för vilka anslaget är avsett.

(ordinarie anslag.)
[8.]

10:o) Under punkt 9 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja det under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar» upptagna förslagsanslaget till lantmannaskolor från 150,000 kronor med 50,000 kronor till 200,000 kronor.

Lantmannaskolor.

(Statsrådsprotokollet sid. 30 och 31.)

(ordinarie anslag.)
[9.]

Sedan riksdagen år 1911 med anledning av Kungl. Maj:ts förslag godkänt vissa grunder för förändrad organisation av med statsmedel understödda lantmannaskolor, höjde 1912 års riksdag på grund härav det å ordinarie stat under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar» upptagna förslagsanslaget till understöd åt lantmannaskolor till 150,000 kronor, med vilket belopp detsamma fortfarande utgår.

Anslaget har emellertid visat sig vara väl knappt tilltaget och har måst överskridas. Redan under år 1913 — första året — voro utgifterna från anslaget 156,379 kronor. Under år 1914 ökades de till 182,645 kronor och hava under år 1915 till och med oktober månad utgjort 207,020 kronor.

I betraktande av denna hastiga stegring har departementschefen ansett nödig omtanke om budgetens soliditet bjuda, att detta anslag, som eljest säkerligen skulle årligen överskridas med betydligt belopp, erhåller någon förhöjning, vilken torde böra sättas till 50,000 kronor, så att anslaget upptages till 200,000 kronor.

Då utskottet icke har något att erinra mot förevarande framställning, hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar» upptagna förslagsanslaget till lantmannaskolor från 150,000 kronor med 50,000 kronor till 200,000 kronor.

Lanthushålls-
skolor.
(ordinarie
anslag.)
[10.]

11:o) Under punkt 10 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja det under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar» upptagna förslagsanslaget till lanthushållsskolor från 36,000 kronor med 24,000 kronor till 60,000 kronor.

Genom beslut vid 1912 års riksdag inrättades ett nytt slag av lägre lantbruksundervisningsanstalter, benämnda lanthushållsskolor, och uppfördes såsom understöd till dylika skolor å ordinarie stat under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar» ett förslagsanslag å 36,000 kronor.

Då denna undervisningsform var ny, var det ganska naturligt, att hela beloppet icke togs i anspråk under det första året, år 1913, men ett bidragsbelopp av 32,080 kronor blev i allt fall använt. Redan under år 1914 hade emellertid anspråken på anslaget stegrats därhän, att utgifterna uppgingo till 56,550 kronor. Under år 1915 hade redan vid oktober månads slut från anslaget utbetalts 51,680 kronor.

Av samma skäl, som anförts under nästföregående punkt, har det synts departementschefen befogat att nu bereda detta anslag någon förhöjning, och torde denna med hänsyn till den hastiga stegringen av utgifterna från anslaget lämpligen böra sättas till 24,000 kronor, varigenom anslaget skulle uppgå till 60,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanärningar» upptagna förslagsanslaget till lanthushållsskolor från 36,000 kronor med 24,000 kronor till 60,000 kronor.

Slutsumman av anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanärningar» skulle alltså vid bifall till vad under punkterna 8, 10 och 11 föreslagits ökas från 618,950 kronor med 78,800 kronor till 697,750 kronor.

12:o) Under punkt 11 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att utav det av 1915 års riksdag till elektrisk anläggning vid Ultuna lantbruksinstitut och egendom beviljade anslag av 32,000 kronor å extra stat för år 1917 anvisa återstående 22,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att låta under år 1916 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna detta belopp. *Elektrisk anläggning vid lantbruksinstitutet vid Ultuna.*
(extra anslag.)
[11.]

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen år 1915 till elektrisk anläggning vid Ultuna lantbruksinstitut och egendom beviljat ett anslag av 32,000 kronor och därav å extra stat för år 1916 anvisat 10,000 kronor.

Sedan lantbruksstyrelsen med skrivelse den 12 november 1915 efter hörande av styrelsen för ifrågavarande lantbruksinstitut och efter samråd med vattenfallsstyrelsen till Kungl. Maj:t ingivit plan för anläggningens utförande, blev denna plan den 3 december 1915 av Kungl. Maj:t godkänd. Lantbruksstyrelsen meddelade i nämnda skrivelse, att sekundärledningen över Ultuna då väntades bliva sträckt inom den närmaste framtiden samt att alltså ur denna synpunkt icke något hinder mötte att redan under innevarande vinter där tillgodogöra den elektriska energien, vilket vore särdeles önskvärt, särskilt med hänsyn till rådande höga pris å bränsle och lyse. Styrelsen hemställde därför, att återstoden av det beviljade anslaget måtte anvisas å 1917 års riksstat, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottera beloppet under år 1916.

Då den gjorda framställningen synes böra bifallas, hemställer utskottet,

att riksdagen må utav det av 1915 års riksdag till elektrisk anläggning vid Ultuna lantbruksinstitut och egendom beviljade anslag av 32,000 kronor å extra stat för år 1917 anvisa återstående 22,000 kronor

med rätt för Kungl. Maj:t att låta under år 1916 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna detta belopp.

Undervisningsmateriel för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp.

(extra anslag.)

[12.]

13:o) Under punkt 12 i huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till undervisningsmateriel för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 3,000 kronor. (Statsrådsprotokollet sid. 33.)

Till undervisningsmateriel för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp har riksdagen på extra stat för vart och ett av åren 1908—1916 anvisat ett anslag av 3,000 kronor. Då samma behov av extra anslag till undervisningsmateriel vid nämnda institut torde komma att under år 1917 föreligga som under de föregående åren, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad under senare åren skett, till undervisningsmateriel för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 3,000 kronor.

Hovbeslagsskola vid Alnarp.

(extra anslag.)

[13.]

14:o) Under punkt 13 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till hovbeslagsskolan vid Alnarp anvisa å extra stat för år 1917 ett anslag av 4,500 kronor. (Statsrådsprotokollet sid. 33 och 34.)

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i ämnet anvisade riksdagen på extra stat för år 1914 till hovbeslagsskolan vid Alnarp ett anslag av 7,000 kronor, därav 3,500 kronor skulle användas till täckande av förskottsvis bestridda utgifter till samma skola under år 1913.

För vart och ett av åren 1915 och 1916 har riksdagen, likaledes å extra stat, anvisat till skolan ett anslag av 3,500 kronor.

De omständigheter, som föranleda den begärda anslagsökningen äro dels förestående reparation av smedjan, dels ökning i omkostnaderna för materiel dels ock ökade utgifter för elevernas kosthåll.

Utskottet, som övertygats om behovet av den äskade anslagsökningen, hemställer,

att riksdagen må till hovbeslagsskolan vid Alnarp anvisa å extra stat för år 1917 ett anslag av 4,500 kronor.

15:o) I anledning av vad departementschefen i statsrådsprotokollet (sid. 35—37) anfört angående försäljning av vindmotor vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp hemställer utskottet, *Försäljning av vindmotor vid Alnarp.*

att riksdagen må förklara sig icke hava något att erinra mot att ifrågavarande vindmotor för statsverkets räkning försäljes av institutsstyrelsen med skyldighet för nämnda styrelse att till statskontoret inleverera försäljningssumman.

16:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 14 i statsrådsprotokollet föreslagit hemställer utskottet, *Utbildningskurser för kontrollassistenter.*

att riksdagen må i likhet med vad skett för åren 1914—1916 till anordnande av utbildningskurser för kontrollassistenter å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 14,800 kronor. (extra anslag.)
[14.]

17:o) Under punkt 15 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t må under år 1917 till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän använda vad som vid utgången av år 1916 må kvarstå oanvänt å anslaget för detta ändamål. *Utbildningskurser för ladugårdsförmän.*
[15.]

(Statsrådsprotokollet sid. 38 och 39.)

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen på extra stat för vart och ett av åren 1913—1916 anvisat anslag av 18,800 kronor till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän.

Vid anmälan i statsrådet den 14 januari 1915 av frågor om anslag under nionde huvudtiteln för år 1916 beslöt Kungl. Maj:t på departementschefens hemställan föreslå riksdagen medgiva, att under år 1916 till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän finge användas vad som vid utgången av år 1915 kvarstode oanvänt å anslaget för detta ändamål. Detta förslag bifölls av riksdagen.

Enligt vad departementschefen i statsrådsprotokollet beräknat är nytt anslag för år 1917 obehövt.

Utskottet har icke något att erinra mot förevarande framställning och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att Kungl. Maj:t må under år 1917 till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän använda vad som vid utgången av år 1916 må kvarstå oanvänt å anslaget för detta ändamål.

Jordbruks-
konsulenter.
(extra anslag.)
[16.]

18:o) Under punkt 16 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1917 bevilja, att av Kungl. Maj:t i mån av behov användas, såsom bidrag till anställande av

dels tretton jordbrukskonsulenter i Dalarna och Norrland under villkor, att konsulenternas rese- och traktamentsersättning bekostas av landsting, hushållningssällskap eller eljest, 32,500 kronor,

dels en jordbrukskonsulent inom vartdera av Kalmar läns norra och Gottlands läns hushållningssällskaps områden under enahanda villkor och under förutsättning därjämte, att vederbörande hushållningssällskap bidrager till konsulentens avlöning med minst 1,250 kronor, 2,500 kronor,

dels ock fjorton jordbrukskonsulenter i övriga delar av södra och mellersta Sverige under villkor, att konsulenternas rese- och traktamentsersättning bekostas av landsting, hushållningssällskap eller eljest samt att vederbörande hushållningssällskap under samma år på egen bekostnad och utan anlåtande till någon del av statsbidraget anställer en eller flera ytterligare jordbrukskonsulenter, 35,000 kronor eller tillsammans 70,000 kronor,

ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må för bidrag från detta anslag stadga de villkor i övrigt Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Sedan anslag å extra stat utgått såsom bidrag till anställande av jordbrukskonsulenter i Dalarna och Norrland från och med år 1908 samt inom mellersta och södra Sverige från och med år 1911, anvisade 1914 års förra riksdag, på Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, på extra stat för år 1915 under vissa villkor anslag för samma ändamål med 30,000 kronor för anställande av tolv dylika konsulenter i Dalarna och Norrland, med 2,500 kronor för anställande av en jordbrukskonsulent inom vartdera av Kalmar läns norra och Gottlands läns hushållningssällskaps områden samt med 30,000 kronor för anställande av tolv sådana konsulenter i övriga delar av södra och mellersta Sverige. Anslagets sammanlagda belopp uppgick alltså till 62,500 kronor.

Anslag å samma belopp är beviljat även för innevarande år.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 40 och 41 i statsrådsprotokollet.

Motion.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en i andra kammaren väckt, till utskottet remitterad motion, nr 175, av herrar *von Sneidern* och *Gustafson* i Kasenberg, däri hemställt, att riksdagen utöver det av Kungl. Maj:t begärda anslaget av 35,000 kronor för anställande av fjorton jordbrukskonsulenter i södra och mellersta Sverige utom Kalmar läns norra och Gottlands läns hushållningssällskaps om-

råden måtte på enahanda villkor bevilja 5,000 kronor för anställande inom samma områden av ytterligare två jordbrukskonsulenter.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för detta förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Motionärerna hava visserligen uppgivit sig veta, att inom Jönköpings och Älvsborgs läns norra hushållningssällskap förslag väckts om anställande inom sällskapen av en andre jordbrukskonsulent. Då emellertid behörig framställning om statsbidrag för ändamålet av nämnda hushållningssällskap ej gjorts, finner utskottet ej skäl att tillstyrka den i motionen föreslagna ytterligare ökningen av ifrågavarande anslag. Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag i ämnet, hemställer följaktligen,

Utskottet

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning och med avslag å herrar von Sneiderns och Gustafsons i Kasenberg förevarande motion,

å extra stat för år 1917 bevilja, att av Kungl. Maj:t i mån av behov användas, såsom bidrag till anställande av

dels tretton jordbrukskonsulenter i Dalarna och Norrland under villkor, att konsulenternas rese- och traktamentsersättning bekostas av landsting, hushållningssällskap eller eljest, 32,500 kronor,

dels en jordbrukskonsulent inom vartdera av Kalmar läns norra och Gottlands läns hushållningssällskaps områden under enahanda villkor och under förutsättning därjämte, att vederbörande hushållningssällskap bidrager till konsulentens avlöning med minst 1,250 kronor, 2,500 kronor,

dels ock fjorton jordbrukskonsulenter i övriga delar av södra och mellersta Sverige under villkor, att konsulenternas rese- och traktamentsersättning bekostas av landsting, hushållningssällskap eller eljest samt att vederbörande hushållningssällskap under samma år på egen bekostnad och utan anlitan till någon del av statsbidraget anställer en eller flera ytterligare jordbrukskonsulenter, 35,000 kronor eller tillsammans 70,000 kronor,

ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må för bidrag från detta anslag stadga de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Vandrings-
rättare.
(extra anslag.)
[17.]

19:o) Under punkt 17 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1917 anvisa, att av Kungl. Maj:t i mån av behov användas, såsom bidrag till anställande av dels vandringsrättare i Dalarna och Norrland 24,000 kronor, dels ock vandringsrättare i södra eller mellersta Sverige 18,000 kronor eller tillsammans 42,000 kronor, under villkor att övriga kostnader för vandringsrättarna bestridas av landsting, hushållningssällskap eller eljest, samt på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

(Statsrådsprotokollet sid. 41—43.)

För år 1912 anvisade riksdagen på grund av väckt motion å extra stat ett anslag av 18,000 kronor att av Kungl. Maj:t i mån av behov användas såsom bidrag till avlöning av vandringsrättare i Dalarna och Norrland under villkor, att övriga kostnader för desamma bestriddes av landsting, hushållningssällskap eller eljest, samt på de villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva. Samma belopp beviljades därefter av riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag för enahanda ändamål och på oförändrade villkor jämväl för vartdera av åren 1913 och 1914.

I anledning av vid 1912 års riksdag väckta motioner anvisade riksdagen jämväl såsom bidrag till avlöning åt vandringsrättare i södra och mellersta Sverige å extra stat för år 1913 ett belopp av 9,000 kronor under samma villkor som för det förra anslaget; och anslog riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t även för år 1914 sistnämnda belopp för samma ändamål.

På Kungl. Maj:ts förslag höjde riksdagen för år 1915 förstnämnda anslag till 21,000 kronor och det sistnämnda till 15,000 kronor, med bibehållande av förenämnda villkor beträffande båda anslagen. Samma belopp hava anvisats av riksdagen för år 1916.

Utskottet.

För nästkommande år begäres nu förhöjning med 3,000 kronor för vartdera av ifrågakvarande båda anslag.

Utskottet finner vandringsrättarinstitutionen väl förtjänt av fortsatt understöd från statens sida. Vid sådant förhållande och då de nuvarande anslagen på sätt av utredningen i ärendet framgår visat sig otillräckliga, får utskottet, som icke funnit något att erinra mot beloppet av den begärda anslagsökningen, hemställa,

att riksdagen må å extra stat för år 1917 anvisa, att av Kungl. Maj:t i mån av behov användas, såsom bidrag till anställande av

dels vandringsrättare i Dalarna och Norrland 24,000 kronor,

dels ock vandringsrättare i södra eller mellersta Sverige 18,000 kronor,

eller tillsammans 42,000 kronor,

under villkor att övriga kostnader för vandringsrättarna bestridas av landsting, hushållningssällskap eller eljest, samt på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

20:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom under punkten 18 gjorda framställning hemställer utskottet,

Stipendiat i boskapskötsel och mejerihushållning m. m.

att riksdagen må i likhet med vad skett för åren 1911—1916 till utbildande av en stipendiat i boskapskötsel och mejerihushållning m. m. å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 1,500 kronor.

(extra anslag.)
[18.]

21:o) Under punkt 19 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom statsbidrag åt Fredrika-Bremer-förbundets lanthushållningsskola vid Rimforsa för utbildande av lärarinnor å extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av 8,000 kronor.

Fredrika-Bremer-förbundets lanthushållningsskola vid Rimforsa.

Till Fredrika-Bremer-förbundets lanthushållningsskola vid Rimforsa för utbildande av lärarinnor, vilken skola år 1907 började sin verksamhet, har såsom understöd av statsmedel anvisats av riksdagen på Kungl. Maj:ts framställning för varje av åren 1908—1910 anslag å 4,000 kronor samt för vart och ett av åren 1911—1913 anslag å 6,000 kronor. För år 1914 blev på Kungl. Maj:ts förslag anslaget höjt till 8,000 kronor, vilket anslagsbelopp jämväl beviljats för åren 1915 och 1916.

(extra anslag.)
[19.]

Såsom villkor för de årliga anslagens åtnjutande har Kungl. Maj:t vid deras utanordnande föreskrivit, bland annat, att ett visst antal elever, nämligen för åren 1908—1910 tre och för åren 1911—1916 fyra, skulle äga åtnjuta kostnadsfri undervisning, dock utan att vara befriade från avgifter för kost och logi, samt att avgiften för undervisning, kost, logi och lyse ej finge överstiga 600 kronor för år.

Skolans styrelse har nu i en till Kungl. Maj:t ingiven skrift anhallit om statsbidrag för år 1917 med 8,000 kronor. Tillika har styrelsen dels lämnat redogörelse för arbetsåret 1913—1914, varav inhämtas, att arbetet bedrivits på praktiskt och ändamålsenligt sätt, dels ock avlämnat förslag till inkomst- och utgiftsstat för år 1917.

I infordrat utlåtande den 21 oktober 1915 har lantbruksstyrelsen tillstyrkt, att det av skolstyrelsen begärda anslaget måtte äskas av riksdagen, ävensom förklarat sig icke hava något att erinra mot det ingivna förslaget till inkomst- och utgiftsstat.

Utskottet.

Enligt vad som meddelats utskottet har vederbörande senare hos Kungl. Maj:t gjort framställning i fråga om sådan ändring i de av Kungl. Maj:t för anslagets utgående stadgade villkor, att det belopp, vartill avgifterna för undervisning, kost, logi och lyse må utgå, höjes till 700 kronor för år.

Utskottet, som för sin del ej funnit något att erinra häremot, hemställer,

att riksdagen må såsom statsbidrag åt Fredrika-Bremer-förbundets lanthushållningsskola vid Rimforsa för utbildande av lärarinnor å extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av 8,000 kronor.

Lanthushållningsskolan å Brogård.

(extra anslag.)

[20.]

22:o) I anslutning till Kungl. Maj:ts därom under punkt 20 gjorda framställning hemställer utskottet vidare,

att riksdagen må i likhet med vad skett för åren 1914—1916 såsom statsbidrag åt Uppsala enskilda läroverks fackskola för huslig ekonomi för utbildning av lärarinnor i lanthushållning å skolans lantgård Brogård å extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av 5,500 kronor.

Prisbelöningar av hästar.

(ordinarie anslag.)

[21.]

23:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkten 21 gjorda framställning och under åberopande av innehållet i statsrådsprotokollet under nämnda punkt (sid. 46 och 47) hemställer utskottet,

att riksdagen må höja den del av det under anslagstiteln »hästavelns förbättrande» upptagna reserva-

tionsanslaget, som är avsett till understödjande av prisbelöningar av hästar, från 40,000 kronor med 60,000 kronor till 100,000 kronor.

Vid bifall härtill kommer omförmälda reservationsanslag att undergå motsvarande höjning eller till 309,400 kronor samt hela anslaget till hästavelns förbättrande att upptagas med ett belopp av 310,470 kronor, därav ett förslagsanslag. friheter, å 1,070 kronor.

24:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, hemställer utskottet,

Extra personal vid Flyinge hingstdepå.

att riksdagen må i likhet med vad skett för åren 1911—1916 till extra personal vid Flyinge hingstdepå (extra anslag.) å extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av 4,630 kronor. [22.]

25:o) Under punkt 23 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 20,000 kronor att under de villkor, Kungl. Maj:t må bestämma, utgå för tillvaratagande och utveckling av sådana i Sverige förekommande s. k. lanthästar, som kunna innefattas under benämningen »inhemska häststammar».

Åtgärder för inhemska häststammar.
(extra anslag.) [23.]

(Statsrådsprotokollet sid. 48—50.)

På grund av förslag av Kungl. Maj:t har riksdagen å extra stat för vartdera av åren 1914 och 1915 anvisat ett anslag av 20,000 kronor att under de villkor, Kungl. Maj:t ägde bestämma, utgå för tillvaratagande och utveckling av sådana i Sverige förekommande s. k. lanthästar, som kunde innefattas under benämningen »inhemska häststammar».

I proposition till 1915 års riksdag äskades å extra stat för år 1916 allenast 17,000 kronor för ifrågavarande ändamål, varjämte medgivande begärdes att få för ändamålet använda vad vid utgången av år 1915 kunde kvarstå oanvänt av nämnda anslag. Omförmälda förslag blev av riksdagen bifallet.

Av de av 1913 och 1914 årens riksdagar beviljade anslagsmedel har Kungl. Maj:t beviljat bidrag år 1914 till sammanlagt belopp av 17,000 kronor och år 1915 till sammanlagt belopp av 20,000 kronor.

Då alltså vid utgången av år 1915 komme att å de beviljade an-

slagen kvarstå oanvänt ett belopp av 3,000 kronor, som finge användas under år 1916, samt därutöver beviljats 17,000 kronor, komme sammanlagt 20,000 kronor att under sistnämnda år stå till Kungl. Maj:ts förfogande till utdelande av bidrag till åtgärder för tillvaratagande och utveckling av inhemska häststammar.

Det har syns departementschefen, som om även för år 1917 samma summa borde anvisas, helst som redan år 1915 anslaget visat sig otillräckligt för utdelande av bidrag i så stor omfattning, som de inkomna ansökningarna avsett. De skäl, som anfördes för anslagets beviljande, då frågan därom första gången förelåg, vore alltså lika giltiga, och det skulle otvivelaktigt vara till men för resultatet av de strävanden, som flerstädes inom landet påginge för tillvaratagandet och utvecklandet av de inhemska häststammarna, ifall understöd från statens sida icke kunde påräknas i samma omfattning som hittills.

I enlighet härmed hemställer utskottet,

att riksdagen må å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 20,000 kronor att under de villkor, Kungl. Maj:t må bestämma, utgå för tillvaratagande och utveckling av sådana i Sverige förekommande s. k. lanthästar, som kunna innefattas under benämningen »inhemska häststammar».

*Stamboks-
föring rörande
hästar.*
(extra anslag.)
[24.]

26:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 24 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet under samma punkt (sid. 50 och 51) i ämnet innehåller hemställer utskottet,

att riksdagen må
dels medgiva, att Kungl. Maj:t må till understödjande av stamboksföring rörande hästar under de villkor, Kungl. Maj:t må bestämma, under år 1917 använda vad som vid utgången av år 1916 kan kvarstå oanvänt å anslaget för detta ändamål;

dels ock å extra stat för år 1917 för samma ändamål anvisa ett anslag av 6,000 kronor.

27:o) Vidare och i enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 25 av förevarande huvudtitel gjorda framställning får utskottet hemställa,

*Karantäns-
anstalten i
Haparanda
för husdjur.*

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år skett, till karantänsanstalten i Haparanda för husdjur å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 750 kronor.

(extra anslag.)
[25.]

28:o) Under punkten 26 av huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till avelscentra för nötboskap å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 12,000 kronor.

*Avelscentra
för nötboskap.*

År 1902 begärde Kungl. Maj:t första gången hos riksdagen anslag till bildande och upprätthållande av avelscentra för nötboskap, och anvisade riksdagen för vart och ett av åren 1903—1910 medel för detta ändamål. Efter tävlan utsågos dylika avelscentra år 1906.

(extra anslag.)
[26.]

År 1908 gjorde Kungl. Maj:t framställning till riksdagen om anordnande efter ny plan av förnyad tävlan för utseende av avelscentra. Riksdagen anvisade för dessa tävlingar jämte upprätthållande av de vid dem utsedda avelscentra anslag å extra stat för vart och ett av åren 1909—1915. Den 21 april 1911 utsågos avelscentra vid denna tävling.

År 1913 framlade Kungl. Maj:t förslag till riksdagen om anordnande av ytterligare en tävling för utseende av avelscentra enligt plan, som innefattade åtskilliga förändringar i förut gällande bestämmelser. Kostnaderna för dessa tävlingar beräknades till 122,000 kronor, varav 27,000 kronor skulle tagas från avkastningen av fonden för svenska hornboskaps- och fåravelns förädling samt återstående 95,000 kronor beräknades skola av riksdagen anvisas med 16,000 kronor för år 1914, 14,000 kronor för år 1915, 17,000 kronor för år 1916 samt 12,000 kronor för vart och ett av åren 1917—1920. Riksdagen har anvisat härtill 16,000 kronor för år 1914, 14,000 kronor för år 1915 och 17,000 kronor för år 1916.

Då förevarande anslagsäskande står i överensstämmelse med av riksdagen förut gillad plan för anordnande av tävlingar för utseende av avelscentra, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till avelscentra för nötboskap å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 12,000 kronor.

Främjande av
nötboskaps-
aveln inom
Norrbottens
län.

(extra anslag.)

[27.]

29:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom under punkt 27 gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för vart och ett av åren 1907—1916 ägt rum, till främjande av nötboskapsaveln inom Norrbottens län anvisa å extra stat för år 1917 ett anslag av 5,000 kronor.

Förekom-
mande och
hämmande av
tuberkelsjuk-
domar hos
nöt kreaturen.

(extra anslag.)

[28.]

30:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 28 föreslagit och under hänvisning till vad i statsrådsprotokollet (sid. 54—56) i ärendet anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må
dels medgiva, att vad vid utgången av år 1916 möjligen kvarstår oanvänt å anslaget till förekommande och hämmande av tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen må under år 1917 användas för enahanda ändamål;

dels ock å extra stat för år 1917 för samma ändamål anvisa ett anslag av 75,000 kronor.

Åtgärder för
svinavelns
höjande.

(extra anslag.)

[29.]

31:o) Under punkt 29 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till åtgärder för höjande av landets svinavel å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 50,000 kronor.

Till åtgärder för höjande av landets svinavel har riksdagen anvisat å extra stat för vart och ett av åren 1912—1914 anslag av 30,000 kronor samt för vardera av åren 1915 och 1916 ett anslag av 40,000 kronor.

Lantbruksstyrelsen har nu i skrivelse den 7 december 1915 anført, att hushållningssällskapen redan under år 1914 utgivit till åtgärder för höjande av svinaveln omkring 43,000 kronor av natur att kunna ersättas av statsmedel och att under år 1915 skulle efter vad styrelsen inhämtat utgifterna av samma slag med 10,000 kronor överstiga de sällskapen tilldelade anslagen. Då användningen av de hittills anvisade medlen syntes hava i hög grad bidragit till att främja landets svinavel, ansåge lantbruksstyrelsen det vara av den allra största betydelse, att tillräckliga belopp fortfarande måtte finnas tillgängliga för ändamålet, och detta så mycket mera, som de osäkra förhållandena under nuvarande kristid medfört en viss tillbakagång i svinproduktionen, som det vore av vikt att skyndsamt avhjälpa. En ökning av anslaget från 40,000

kronor till 50,000 kronor ansåge lantbruksstyrelsen därför i hög grad önskvärd.

Departementschefen har fullständigt instämt med lantbruksstyrelsen i fråga om betydelsen av att ifrågakvarande anslag erhåller den av styrelsen nu föreslagna höjningen.

Utskottet, som anser den föreslagna anslagsökningen av behovet påkallad, hemställer,

att riksdagen må till åtgärder för höjande av landets svinavel å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 50,000 kronor.

32:o) Vidare och i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts framställning i ämnet hemställer utskottet,

*Fjäderfä-
avelns
befrämjande.*

att riksdagen må, i likhet med vad för vart och ett av åren 1909—1916 skett, till fjäderfäavelns befrämjande anvisa å extra stat för år 1917 ett anslag av 20,000 kronor.

(extra anslag.)
[30.]

33:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 31 gjorda framställning hemställer utskottet,

*Redskaps-
provvnings-
anstalter.*

att riksdagen må, i likhet med vad skett för vardera av åren 1913—1916 till maskin- och redskapsprovvningsanstalterna vid Ultuna och Alnarp å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 21,000 kronor.

(extra anslag.)
[31.]

34:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 32 framställda förslag får utskottet hemställa,

*Kemiska
stationer.*

att riksdagen må, i likhet med vad för år 1916 senast ägt rum, å extra stat för år 1917 anvisa såsom bidrag till underhåll av åtta kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behov — inom de orter, där landsting eller hushållningssällskap, vart för sig eller i förening, förbundit sig att upprätta laboratorium och bekosta ej mindre lokal för detta jämte bostad eller hyresmedel för kemist och assistent än även avlöningen till dessa och laboratorietjänaren ävensom de årliga

(extra anslag.)
[32.]

utgifterna för laboratoriets underhåll samt till inköp av böcker och inventarier för stationens behov — 6,000 kronor för varje station eller tillhopa 48,000 kronor.

*Kemisk-växt-
biologisk an-
stalt inom
Norrbottens
län.*

35:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 33 föreslagit och under hänvisning till den utredning i ärendet, som återfinnes å sid. 59—63 i statsrådsprotokollet, hemställer utskottet,

(extra anslag.)

[33.]

att riksdagen må såsom bidrag till underhåll av kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län — under villkor att från länets landsting och hushållningssällskap eller eljest bidrag lämnas till anstaltens underhåll med sammanlagt minst 9,000 kronor — å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 15,000 kronor.

*Svenska moss-
kulturför-
eningen.*

36:o) I anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 34 gjorda framställning hemställer utskottet,

(extra anslag.)

[34.]

att riksdagen må, i likhet med vad skett för åren 1914—1916, till understöd åt svenska mosskulturföreningen å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 50,000 kronor.

*Frökontroll-
anstalter.*

37:o) I anledning av Kungl. Maj:ts under punkten 35 gjorda framställning, får utskottet hemställa,

(extra anslag.)

[35.]

att riksdagen må, i likhet med vad för vart och ett av åren 1887—1916 ägt rum, å extra stat för år 1917 till Kungl. Maj:ts förfogande anvisa ett anslag av 10,000 kronor för att — med högst 1,000 kronor för varje anstalt — användas till understöd åt sådana frökontrollanstalter, som av landsting eller hushållningssällskap, vart för sig eller i förening, understödjas med minst samma belopp som statsbidraget och vilka anstalter vilja underkasta sig de villkor och föreskrifter i avseende på analysmetoder och övriga förhållanden, som fastställas av Kungl. Maj:t.

38:o) I anslutning till Kungl. Maj:ts under punkt 36 därom gjorda framställning hemställer utskottet,

*Åtgärder för
befordrande
av inhemsk
fröodling.*

(extra anslag.)
[36.]

att riksdagen må
dels medgiva, att vad vid utgången av år 1916 må kvarstå oanvänt å det såsom bidrag till åtgärder för befordrande av den inhemska odlingen av frö av vallväxter och foderrotfrukter anvisade anslag må av Kungl. Maj:t under år 1917 användas för enahanda ändamål;

dels ock för samma ändamål å extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 20,000 kronor.

39:o) Under punkt 37 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för år 1917 å extra stat anvisa *dels* för anställande av en statskonsulent i fröodling ett anslag av 6,500 kronor, *dels ock* såsom personligt ålderstillägg till statskonsulenten i fröodling Anders Elofson, därest han fortfarande med gott vitsord tjänstgör i denna egenskap, ett anslag av 500 kronor, eller tillhopa 7,000 kronor.

*Statskonsulent
i fröodling.*

(extra anslag.)
[37.]

Till anställande av en statskonsulent i fröodling har riksdagen för vart och ett av åren 1912—1916 anvisat å extra stat ett anslag av 6,500 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 67 och 68 i statsrådsprotokollet.

Utskottet har icke något att erinra däremot, att såsom Kungl. Maj:t föreslagit ifrågavarande statskonsulent för år 1917 beredes ett personligt ålderstillägg. Då förevarande framställning icke heller i övrigt föranleder någon utskottets erinran, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må för år 1917 å extra stat anvisa
dels för anställande av en statskonsulent i fröodling ett anslag av 6,500 kronor;

dels ock såsom personligt ålderstillägg till statskonsulenten i fröodling Anders Elofson, därest han fortfarande med gott vitsord tjänstgör i denna egenskap, ett anslag av 500 kronor eller tillhopa 7,000 kronor.

40:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet, sid. 69—70, i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

*Sveriges
utsädes-
förening.*

(extra anslag.)
[38.]

att riksdagen må, i likhet med vad för vart och ett av åren 1914, 1915 och 1916 skett, å extra stat för år 1917 bevilja Sveriges utsädesförening såsom bidrag till uppehållande av föreningens praktiskt vetenskapliga verksamhet ett anslag av 66,000 kronor.

Sveriges utsädesförenings filial i mellersta Norrland.
(extra anslag.) [39.] 41:o) Under punkt 39 i statsrådsprotokollet har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den särskilda proposition angående anslag till en Sveriges utsädesförenings filial i mellersta Norrland, som Kungl. Maj:t må komma att avlåta till riksdagen, för detta ändamål å extra stat för år 1917 beräkna ett anslag av 9,500 kronor. Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härmed velat för riksdagen

anmäla.

Åtgärder för höjande av det mindre jordbruket.
(extra anslag.) [40.] 42:o) Under punkt 40 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels medgiva, att vad vid utgången av år 1916 må kvarstå oanvänt å anslaget till åtgärder för höjande av det mindre jordbruket må av Kungl. Maj:t under år 1917 disponeras för enahanda ändamål, dels ock för samma ändamål å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 240,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 71—73.)

Alltsedan år 1901 har riksdagen anvisat medel å extra stat till åtgärder för höjande av det mindre jordbruket. För vartdera av åren 1914 och 1915 anvisade riksdagen för detta ändamål ett anslag av 270,000 kronor och medgav därjämte, att Kungl. Maj:t finge för dylika åtgärder under vartdera av sistnämnda år disponera jämväl vad som vid utgången av föregående år möjligen icke blivit använt av tidigare för enahanda ändamål anvisade anslag.

Beträffande anslaget för år 1916 så begärde Kungl. Maj:t allenast riksdagens medgivande att under detta år använda behållning å detta anslag från år 1915.

Uti en inom riksdagen väckt motion föreslogs emellertid, att å extra stat för år 1916 måtte anvisas ett anslag å 120,000 kronor, var igenom de tillgängliga medlen med inräknande av ovanberörda behållning skulle för år 1916 uppgå till det förut vanliga beloppet, 270,000 kronor. Riksdagen anförde att, ifall åtgärden att för år 1915 inställa premieringar och studieresor skulle komma att tillämpas jämväl under

år 1916, riksdagen funne, att de synnerligen behjärtansvärda ändamål, som anslaget till höjande av det mindre jordbruket vore avsett att främja, härigenom icke skulle bliva i önskvärd grad tillgodosedda. Riksdagen hölle nämligen före, att under år 1916 den egentliga jordbrukspremieringen med tillhörande utdelning av premielån borde med hänsyn till den stora betydelsen för det mindre jordbruket av denna verksamhet återupptagas och att av samma anledning bidrag ock borde utgå till studieresor. På grund härav hade riksdagen ansett sig böra biträda det i motionen framställda förslaget och, jämte det riksdagen medgav disponerandet av behållningen från år 1915, anvisade därför riksdagen för ändamålet ett anslag av 120,000 kronor.

Utskottet håller före, att medel för ifrågavarande ändamål böra för år 1917 finnas tillgängliga till belopp, som med sammanräknande av besparing å anslaget för innevarande år uppgår till det förut vanliga, 270,000 kronor. På grund härav och då utskottet icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får utskottet under hänvisning tillika till riksdagens berörda uttalande hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må
dels medgiva, att vad vid utgången av år 1916 må kvarstå oanvänt å anslaget till åtgärder för höjande av det mindre jordbruket må av Kungl. Maj:t under år 1917 disponeras för enahanda ändamål;
dels ock för samma ändamål å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 240,000 kronor.

43:o) Under punkt 41 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1917 anvisa dels för anställande av en statskonsulent för det mindre jordbruket ett anslag av 6,500 kronor, dels ock såsom personligt ålderstillägg till statskonsulenten för det mindre jordbruket August Östergren, därest han fortfarande med gott vitsord tjänstgör i denna egenskap, ett anslag av 500 kronor eller tillhopa 7,000 kronor.

Stats-
konsulent
för det mindre
jordbruket.
(extra anslag.)
[41.]

Till anställande av en statskonsulent för det mindre jordbruket har riksdagen för vart och ett av åren 1910—1916 beviljat å extra stat ett anslag av 6,500 kronor. Härav användas 4,000 kronor till arvode åt konsulenten och 2,500 kronor till bestridande av hans resekostnader.

Mot förevarande framställning, i vad den avser anvisande av anslag till fortsatt anställande av en statskonsulent för det mindre jordbruket, har utskottet intet att erinra. Beträffande däremot det för statskon-

sulenten för det mindre jordbruket August Östergren föreslagna personliga ålderstillägget, så anser utskottet, att beslut i denna fråga lämpligen bör göras beroende av de ändringar i lantbruksstyrelsens stat, vartill det av egnahemssakkunniga avgivna betänkande i fråga om egnahemsfrågans organisation eventuellt kan föranleda.

På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må endast på det sätt bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning, att riksdagen må å extra stat för år 1917 för anställande av en statskonsulent för det mindre jordbruket anvisa ett anslag av 6,500 kronor.

*Ordnad bokfö-
ring vid
mindre jord-
bruk.*

44:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet sid. 74 i ämnet innehåller hemställer utskottet,

(extra anslag.)

[42.]

att riksdagen må i likhet med vad skett för innevarande år såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföreläring vid mindre jordbruk å extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 15,000 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav använda högst 5,000 kronor till åtgärder för åstadkommande av räntabilitetsberäkningar angående jordbruk.

*Smörprov-
ningar m. m.*

(extra anslag.)

[43.]

45:o) I följd av Kungl. Maj:ts därom under punkt 43 gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad under senare åren skett, å extra stat för år 1917 anvisa dels till statsbidrag till fortgående smörprovningar ett anslag av 10,000 kronor samt dels till bestridande av kostnaderna för kontrollen över vattenhalten i svenskt exportsmör ett anslag av 6,000 kronor, eller tillhoppa 16,000 kronor.

*Norrländska
avdiknings-
anslaget.*

(extra anslag.)

[44.]

46:o) Under punkt 44 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels medgiva, att vad som vid 1916 års utgång må återstå oanvänt av det under benämning »norrländska avdikningsanslaget» för år 1916 anvisade

anslag till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet av myrutdikningar och vattenavtappningar inom Norrland och Dalarna, vare sig ändamålet med arbetsföretaget är uppodling av till åker eller äng lämplig jord eller minskning av frostländighet för närliggande bygd, må av Kungl. Maj:t under år 1917 användas för samma ändamål; dels ock å extra stat för sistnämnda år ställa till Kungl. Maj:ts förfogande under enahanda benämning och för samma ändamål ett belopp av 1,500,000 kronor med iakttagande att av samtliga sålunda för år 1917 tillgängliga medel sökande från Gävleborgs län och Dalarna skola äga företrädesrätt att erhålla bidrag till högst 100,000 kronor.

»Norrländska avdikningsanslaget» utgjorde för vardera av åren 1913 och 1914 1,100,000 kronor. Då emellertid ett mycket stort antal ansökningar om bidrag till belopp, sammanlagt vida överstigande anslagsbeloppet, inkommit, hade småningom samlat sig en betydande balans av ansökningar, som icke kunnat tillgodoses förrän först efter flera års förlopp. För att i någon mån råda bot på detta missförhållande föreslog Kungl. Maj:t år 1914 riksdagen att för år 1915 för ändamålet bevilja ett till 1,900,000 kronor höjt belopp, varav 400,000 kronor skulle få förskottsvis användas redan under år 1914. Detta förslag bifölls av riksdagen. Alltså blev härigenom för vardera av åren 1914 och 1915 ett belopp av 1,500,000 kronor disponibelt för detta ändamål. Jämväl för år 1916 har riksdagen ställt ett belopp av 1,500,000 kronor till Kungl. Maj:ts förfogande för enahanda ändamål.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 76—78.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två särskilda inom riksdagen väckta likalydande motioner, nr 72 i första kammaren av herrar *Rosén* och *Hellström* och nr 185 i andra kammaren av herr *Hage* m. fl., däri hemställts, dels att riksdagen måtte medgiva, att vad som vid 1916 års utgång må återstå oanvänt av det under benämningen »norrländska avdikningsanslaget» för år 1916 anvisade anslag till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet av myrutdikningar och vattenavtappningar inom Norrland och Dalarna, vare sig ändamålet med arbetsföretaget är uppodling av till åker eller äng lämplig jord eller minskning av frostländighet för närliggande bygd, må av Kungl. Maj:t under år 1917 användas för samma ändamål; dels ock att riksdagen måtte å extra stat för sistnämnda år ställa till förfogande under enahanda benämning och för samma ändamål ett belopp av 1,900,000 kronor, med iakttagande att av samtliga sålunda för år 1917 tillgängliga medel sökande från Gävleborgs län och Dalarna skola äga företrädesrätt att erhålla bidrag till högst 100,000 kronor.

Motioner.

Motionärerna avse således en höjning av det av Kungl. Maj:t för ifrågavarande ändamål föreslagna beloppet 1,500,000 kronor med 400,000 kronor till 1,900,000 kronor.

Utskottet.

Även departementschefen har enligt vad han uttalat till statsrådsprotokollet velat förorda en höjning av ifrågavarande anslag till det av motionärerna föreslagna beloppet, men har han av nuvarande förhållanden föranletts att liksom år 1915 av hänsyn till nödig sparsamhet vid budgetens uppgörande icke tillstyrka större anslag än det av Kungl. Maj:t nu föreslagna.

Då emellertid den stora balans av oavgjorda anslagsansökningar, som, enligt vad i ärendet upplysts, finnes inneliggande hos lantbruksstyrelsen, oförtydbart giver vid handen, att intresset för ifrågavarande företag bland befolkningen är utomordentligt stort och då enligt utskottets mening är att befara att alltför långa dröjsmål med ansökningarnas beviljande kunna vålla misstämning och kanske till och med minska lusten att inlåta sig på dessa så gagnande företag, anser utskottet tillrådligt att oavsett rådande förhållanden genom ökning i anslagsmedlen möjliggöra en snabbare behandling av ifrågavarande ärenden. Den av motionärerna ifrågasatta höjningen i anslaget finner utskottet skälig.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet alltså,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och i ämnet väckta motioner dels medgiva, att vad som vid 1916 års utgång må återstå oanvänt av det under benämning »norrländska avdikningsanslaget» för år 1916 anvisade anslag till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet av myrutdikningar och vattenavtappningar inom Norrland och Dalarna, vare sig ändamålet med arbetsföretaget är uppodling av till åker eller äng lämplig jord eller minskning av frostländighet för närliggande bygd, må av Kungl. Maj:t under år 1917 användas för samma ändamål;

dels ock å extra stat för sistnämnda år ställa till Kungl. Maj:ts förfogande under enahanda benämning och för samma ändamål ett belopp av 1,900,000 kronor med iakttagande att av samtliga sålunda för år 1917 tillgängliga medel sökande från Gävleborgs län och Dalarna skola äga företrädesrätt att erhålla bidrag till högst 100,000 kronor.

47:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 45 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 79 och 80) under samma punkt innehåller, hemställer utskottet,

*Allmänna
avdiknings-
anslaget.*

(extra anslag.)

[45.]

att riksdagen må

dels medgiva, att det belopp, som vid utgången av år 1916 må kvarstå oanvänt å det under benämning »allmänna avdikningsanslaget» anvisade anslag till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet av myrutdikningar och vattenavtappningar inom andra delar av riket än Norrland och Dalarna, vare sig ändamålet med arbetsföretaget är uppodling av till åker eller äng lämplig jord eller minskning av frostländighet för närliggande bygd, må av Kungl. Maj:t under år 1917 användas för samma ändamål;

dels ock å extra stat för sistnämnda år ställa till Kungl. Maj:ts förfogande under enahanda benämning och för samma ändamål ett belopp av 250,000 kronor med iakttagande att av samtliga sålunda för år 1917 tillgängliga medel, högst 150,000 kronor, må utgå till avdikning av sådan mark, vars torrläggning avser endast minskning av frostländighet för närliggande bygd.

48:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 46 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 81—83) under samma punkt innehåller hemställer utskottet,

*Åtgärder för
tillgodogöran-
det av den i
landets torv-
mossar befint-
liga bränsle-
tillgång
m. m.*

(extra anslag.)

[46.]

att riksdagen må

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må under år 1917 i mån av behov disponera vad vid utgången av år 1916 må kvarstå oanvänt å anslaget till åtgärder för lösning av frågan om tillgodogörandet av den i landets torvmossar befintliga bränsletillgång m. m.;

dels ock för samma ändamål å extra stat för år 1917, att i mån av behov användas, anvisa ett anslag av 40,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att under år 1916 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna detta belopp.

Anställande
av torvingen-
jörer och
torvassi-
stent.

(extra anslag.)
[47.]

49:o) I anledning av Kungl. Maj:ts under punkten 47 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 83 och 84) under samma punkt innehåller hemställer utskottet,

att riksdagen må i likhet med vad för år 1916 ägt rum för år 1917 å extra stat anvisa
dels för anställande av en förste torvingenjör, tre torvingenjörer och en torvassistent ett anslag av 27,000 kronor;

dels ock såsom personligt ålderstillägg till torvingenjören Thure Gustaf Thorgny Björkman, därest han fortfarande med gott vitsord tjänstgör i denna egenskap, ett anslag av 500 kronor, eller tillhopa 27,500 kronor.

Torvskola.
(extra anslag.)
[48.]

50:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet vidare,

att riksdagen må, av det av 1912 års riksdag beviljade anslag å 35,000 kronor till upprätthållande av en torvskola under åren 1913—1917 å extra stat för år 1917 anvisa återstående beloppet 7,000 kronor.

Utredning
angående
torvtillgångar.
(extra anslag.)
[49.]

51:o) Under punkt 49 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i fråga om utredning angående landets torvtillgångar, som Kungl. Maj:t må komma att avlåta till riksdagen, för detta ändamål å extra stat för år 1917 beräkna ett anslag av 30,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härmed velat för riksdagen

anmäla.

Andre
instruktör
i husslöjd.
(extra anslag.)
[50.]

52:o) I anslutning till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet sid. 85 och 86 i ämnet innehåller hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad under en följd av år ägt rum, för år 1917 å extra stat anvisa
dels till anställande av en andre instruktör i husslöjd 2,000 kronor,

dels ock såsom personligt ålderstillägg till andre instruktören Jonas Wallander, därest han fortfarande i denna egenskap med gott vitsord tjänstgör, 1,500 kronor, eller tillhopa 3,500 kronor.

53:o) I anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 51 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet under samma punkt (sid. 87—89) innehåller hemställer utskottet,

Lindring av fraktkostnader för kalk m. m.

(extra anslag.)

[51.]

att riksdagen må, i likhet med vad skett för år 1916, för lindring av fraktkostnaderna vid transport å järnväg av kalk, kalkstensmjöl och mörgel för jordbrukets behov å extra stat för år 1917 anvisa, såsom förslagsanslag, 450,000 kronor.

Fiskeriväsendet.

54:o) I anslutning till vad Kungl. Maj:t under punkten 52 föreslagit och under återopande av vad departementschefen i statsrådsprotokollet (sid. 89—91) anført under denna punkt hemställer utskottet,

Undervisningskurser i navigation för bohuslänska fiskare.

(extra anslag.)

[52.]

att riksdagen må, i likhet med vad för vartdera av åren 1913—1916 ägt rum, såsom bidrag till anordnande av undervisningskurser och hållande av föredrag i navigation m. m. för bohuslänska fiskare, under förutsättning att av Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap eller landsting eller eljest för ändamålet tillskjutas minst 1,150 kronor, å extra för år 1917 anvisa ett anslag av 1,400 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att utav detta belopp förskottsvis under innevarande år av tillgängliga medel utanordna 700 kronor.

55:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom under punkt 53 gjorda framställning och under återopande av departementschefens under nämnda punkt i statsrådsprotokollet (sid. 92—94) intagna anförande hemställer utskottet vidare,

Södra Sveriges fiskeriförening.

(extra anslag.)

[53.]

att riksdagen må, i likhet med vad under senare år ägt rum, till understöd åt Södra Sveriges fiskeriförening å extra stat för år 1917 anvisa till upprätthållande av föreningens fiskeriskola 8,500 kronor och såsom bidrag till föreningens försöks- och fiskodlingsverksamhet 10,000 kronor, eller tillhopa 18,500 kronor.

Hydrografisk-
biologiska
undersök-
ningar av de
Sverige om-
givande
haven.

(extra anslag.)

[54.]

56:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 54 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet sid. 94—96 under samma punkt innehåller hemställer utskottet,

att riksdagen må

dels medgiva, att vad som vid utgången av år 1916 kan återstå oanvänt av de till täckande av Sveriges andel i kostnaderna för en internationell hydrografisk-biologisk centralanstalt med laboratorium anvisade anslag må av Kungl. Maj:t under år 1917 användas till gäldande av Sveriges andel i dylika kostnader för tiden från och med den 22 juli 1917 till och med den 21 juli 1918;

dels ock till omkostnader för tiden från och med den 1 maj 1917 till och med den 30 april 1918 för utförande av hydrografisk-biologiska undersökningar av de Sverige omgivande haven å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 25,000 kronor.

Underhålls-
och drift-
kostnad för
fartyget
Skagerak.

(extra anslag.)

[55.]

57:o) I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts därom under punkten 55 gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må

dels medgiva, att vad som vid 1916 års utgång må kvarstå oanvänt å tidigare anslag till underhålls- och driftkostnad för fartyget Skagerak, avsett för hydrografisk-biologiska undersökningar av de Sverige omgivande haven samt för tillsyn och bevakning vid Sveriges havsfisken under annan tid av året än vintermånaderna, må under år 1917 användas för enahanda ändamål;

dels ock för samma ändamål å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 36,000 kronor.

58:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

Försäkring av fartyget Skagerak.

att riksdagen må, i likhet med vad för vart och ett av åren 1906—1916 ägt rum, till bestridande av kostnader för försäkring av fartyget Skagerak å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 5,200 kronor.

(extra anslag.)
[56.]

59:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkten 57 därom gjorda framställning och under åberopande av innehållet i statsrådsprotokollet under nämnda punkt (sid. 99 och 100) hemställer utskottet,

Underhålls- och driftkostnad för fartyget Eystrasalt.

att riksdagen må
dels medgiva, att vad vid utgången av år 1916 må kvarstå oanvänt å anslaget för bestridande av underhålls- och driftkostnad för fartyget Eystrasalt må under år 1917 användas för enahanda ändamål;
dels ock för samma ändamål å extra stat för år 1917 bevilja ett anslag av 8,500 kronor.

(extra anslag.)
[57.]

60:o) På grund av Kungl. Maj:ts under punkt 58 därom gjorda framställning och under åberopande av vad departementschefen anfört under samma punkt i statsrådsprotokollet (sid. 100—102) hemställer utskottet,

Ett armerat ångfartygs stationerande under vintermånaderna vid rikets kuster till ordning och skydd vid fisket.

att riksdagen må medgiva, att Kungl. Maj:t må för stationerande under vintern 1916—1917 av ett armerat ångfartyg vid rikets kuster för åstadkommande av ordning och skydd vid fiskets bedrivande använda erforderligt belopp av den behållning, som uppstått eller kan komma att uppstå å redan anvisade anslag för motsvarande ändamål.

(extra anslag.)
[58.]

61:o) Under punkt 59 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen, att dels, med ändring av sitt år 1912 fattade beslut i fråga om anslag å 30,000 kronor för utförande av vissa arbeten vid Barsebäcks hamn under vissa då angivna villkor, besluta, att denna hamn skall upptagas bland dem, vilkas byggande skall äga rum uteslutande på statens bekostnad, samt att det till denna hamn beviljade anslaget skall

Byggande av fiskhamnar.
(extra anslag.)
[59.]

sammanslås med det år 1911 av riksdagen beviljade anslaget å 2,788,000 kronor till bestridande av kostnaderna för utförande av vissa utav fiskehamnskommissionen föreslagna hamnar och utgå för samma ändamål samt under enahanda villkor som detta;

dels ock, vid bifall härtill, av det sålunda sammanslagna anslaget å 2,818,000 kronor å extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 590,000 kronor, att enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t må finna gott meddela, användas för ifrågavarande ändamål under villkor om kostnadsfri upplåtelse ej mindre av själva området för hamnarna än även av det område i land, som med hänsyn till den rörelse, som är avsedd att bedrivas i hamnarna, bör avseändras för det gemensamma behovet.

Sedan riksdagen år 1905 med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljat anslag för verkställande av undersökning av de lokala förhållandena å Sveriges kuster med hänsyn till behovet av och betingelserna för anläggning av nya och förbättring av redan befintliga fiske- och mindre hamnar, förordnade Kungl. Maj:t den 16 juni 1905, att en kommission skulle tillsättas med uppdrag att företaga en sådan undersökning samt avgiva utredning i ämnet.

Uti sitt i februari år 1909 avgivna betänkande framställde fiskehamnskommissionen förslag därom, att staten skulle själv bygga och för framtiden underhålla hamnanläggningar, huvudsakligen för fiskets behov, vid 44 närmare angivna platser utmed rikets kuster ävensom att staten därjämte skulle lämna ett anslag en gång för alla till hamnarbeten å 35 andra platser, varest hamnarna skulle under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens kontroll byggas och för framtiden underhållas av intressenterna själva. Statens kostnader beräknades inalles till 5,885,100 kronor.

Av omförmälda 79 hamnar voro emellertid, enligt kommissionens åsikt, 31 av beskaffenhet att böra i första hand komma till utförande. Återstående 48 hamnar skulle däremot kunna anstå och utföras först i andra hand. Av nämnda 31 hamnar skulle 24 anläggas och underhållas av staten men de 7 övriga av intressenterna själva med statsbidrag till anläggningskostnaden. Den ordningsföljd, vari berörda 31 hamnar enligt kommissionens uppfattning borde komma i fråga att byggas, och de av kommissionen härför beräknade kostnaderna framgå av följande förteckning, i vilken namnen på hamnar, som skulle erhålla statsbidrag allenast en gång för alla, kursiverats:

	Kronor.	Kronor.
1. Träslöv, Hallands län	315,000	—
2. Glommen » »	292,000	—
3. Grundsund, Göteborgs och Bohus län	224,000	—
4. Kivik, Kristianstads län	67,000	—
5. Hönö-Klåva, Göteborgs och Bohus län	99,000	—
6. Gislöv, Malmöhus län	174,000	—
7. Grönhögen, Kalmar län	136,000	—
8. Hällevik, Blekinge län	259,000	—
9. Nogersund » »	58,700	—
10. Herrevik, Gottlands »	155,000	—
11. Smögenholmarna, Göteborgs och Bohus län	170,000	—
12. Barsebäck, Malmöhus län	—	30,000
13. Råå » »	—	100,000
14. Värskär, Kalmar län	45,000	—
15. Byxelkrok » »	217,000	—
16. Prästgrundet, Gävleborgs län	—	10,500
17. Gäddbäckssund, Västernorrlands län	80,000	—
18. Stenshamn, Blekinge län	70,000	—
19. Bergö, Gävleborgs län	30,000	—
20. Fågelsund, Uppsala län	87,000	—
21. Utvalnäs, Gävleborgs län	—	20,000
22. Sanna å Bremön, Västernorrlands län	160,000	—
23. Lutterhorn, Gottlands län	37,000	—
24. Kapelludden » »	60,000	—
25. Vändborg » »	—	15,000
26. Faludden » »	—	11,000
27. Agö, Gävleborgs län	—	15,000
28. Grisslan, Västernorrlands län	10,000	—
29. Stendörren, Södermanlands län	5,800	—
30. Långö, Sävsundet » »	5,200	—
31. Bokö » »	3,600	—
Summa	2,760,300	201,500

Uti väg- och vattenbyggnadsstyrelsens samt lantbruksstyrelsens den 1 februari år 1910 häröver avgivna gemensamma utlåtande framhöllo ämbetsverken bland annat, att anläggningskostnaden komme att överstiga den beräknade samt för alla 79 hamnarna uppgå till inemot 10 miljoner kronor.

För riksdagen år 1911 framlade Kungl. Maj:t förslag om anslag till byggande av allenast de sex i förteckningen främst upptagna hamnarna, men riksdagen beslöt på förslag av enskilda motionärer byggande av alla de i samma förteckning upptagna 24 hamnar, vilka skulle byggas uteslutande av staten, samt beviljade därtill ett anslag å 2,788,000 kronor (= fiskehamnskommissionens kostnadsberäkning, förhöjd med 1 procent) och anvisade därav å extra stat för år 1912 ett belopp av 232,000 kronor. Byggnadstiden för dessa 24 hamnar beräknades till 12 år.

Även för år 1913 anvisades samma belopp av det år 1911 beviljade anslaget.

På Kungl. Maj:ts förslag anvisades därefter av 1913 års riksdag ett belopp av 464,000 kronor av samma anslag, varjämte riksdagen medgav, att kostnaden för anordnande under byggnadstiden av en särskild hamnavdelning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finge utgå av hamnbyggnadsanslaget.

Den 25 april 1913 fastställde Kungl. Maj:t arbetsplaner för hamnbyggnadsarbeten vid Träslöv, Glommen, Kivik och Hönö-Klåva och bemyndigade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att gå i författning om deras utförande på entreprenad. Frågan om Grundsunds hamn underkastades ytterligare utredning.

När dåvarande departementschefen den 14 januari 1914 anmälde frågan om äskande av anslag för detta ändamål för år 1915, framhöll han, att erfarenheten syntes utvisa, att om arbetena skulle fullbordas inom den avsedda tiden av 12 år, därav skulle påkallas vida högre årliga anslag, än som beräknats. En fullständig, tillförlitlig kostnadsberäkning för alla de beslutade hamnanläggningarna hade emellertid då ännu icke hunnit utarbetas. I avvaktan härpå syntes det återstående beloppet, 1,860,000 kronor, av det av riksdagen för ändamålet beviljade anslaget böra fördelas till utgående på tre år. I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för år 1915 anvisa av samma anslag 620,000 kronor, vilket ock bifölls.

Den 20 mars 1914 fastställde Kungl. Maj:t plan för hamnbyggnadsarbetena vid Grundsund och uppdrog åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att låta utföra desamma på entreprenad.

På Kungl. Maj:ts förslag har därefter för innevarande år anvisats 620,000 kronor av det år 1911 beviljade anslaget, varav sålunda hittills anvisats inalles 2,168,000 kronor, så att 620,000 kronor återstå.

Härjämte har riksdagen för år 1913 för utförande av vissa arbeten vid Barsebäcks hamn beviljat ett anslag av 30,000 kronor, varav för samma år anvisats 20,000 kronor. Denna hamn är enligt nu förevarande framställning avsedd att byggas och underhållas av staten.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 103—133.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

Motioner.

dels en inom första kammaren väckt motion nr 24 av greve *Axel Wachtmeister*, däri alternativt hemställts, att riksdagen, med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts hemställan under punkt 59 nionde huvudtiteln, med avseende på ordningsföljden för de år 1911 beslutade fiskehamnarnas byggande måtte uttala sig för det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagda alternativet, enligt vilket icke endast Hälleviks och Noger-sunds utan även Stenshamns fiskehamnsbyggnad skulle påbörjas innevarande år; eller att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts nyssnämnda hemställan oförändrad, på extra stat för år 1917 till uttagande av sten till den år 1911 beslutade hamnbyggnaden vid Stenshamn ville anvisa 75,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att redan innevarande år härav utanordna behövt belopp;

dels en inom andra kammaren väckt motion nr 110 av herr *Linders*, däri hemställts, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts äskande under litt. D. Fiskeriväsendet mom. 7 (59) nionde huvudtiteln måtte besluta: dels, med — — — — detta; (lika med Kungl. Maj:ts förslag) dels ock, vid bifall härtill, av det sålunda sammanslagna anslaget å 2,818,000 kronor å extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av kronor 800,000 att etc. (I fortsättningen lika med Kungl. Maj:ts förslag);

dels ock två inom riksdagen väckta likalydande motioner nr 73 i första kammaren av herr *von Geijer* m. fl. och nr 177 i andra kammaren av herr *Waldén*, däri hemställts, att riksdagen måtte för år 1917 på extra stat bevilja ett förslagsanslag å 175,000 kronor för anskaffande av ett lämpligt mudderverk för upprensning av fiskehamnar.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, tillåter sig utskottet hänvisa till innehållet i respektive motioner.

Utskottet har icke något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i förevarande ämne föreslagit.

Utskottet.

I anledning av departementschefens till statsrådsprotokollet gjorda yttrande, huruvida det hittills vid hamnbyggnaderna i fråga använda entreprenadsystemet fortfarande bör bibehållas eller staten själv övertaga nämnda arbeten, vill utskottet uttala, att utskottet håller före, att med hänsyn till de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållna högst betänkliga hinder för hamnbyggnadsarbetenas rationella och snabba bedrivande, som enligt vad i ärendet upplysts redan mött vid de under arbete varande hamnanläggningarna på grund av arbetenas handhavande genom enskilda entreprenörer, ifrågavarande fiskehamnsbyggnader böra,

därest icke på grund av alldeles särskilda omständigheter kan anses lämpligt tillgripa entreprenadsystemet, utföras direkt av staten genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Ett ytterligare skäl för denna anordning torde på sätt departementschefen även framhållit vara att enligt riksdagens förut fattade beslut hamnbyggnaderna skola i mån som desamma fullbordas till underhåll övertagas av staten.

Beträffande härefter den av greve Wachtmeister i ämnet väckta motionen, så har denna icke direkt tillkommit i fiskerinäringens intresse utan fast mer av omtanke om den stora grupp av stenindustriarbetare i Blekinge, framför allt de å ökommunerna bosatta, vilka genom den världsläget åtföljande arbetslösheten kommit i verklig nöd. Den avser nämligen, att staten skall antingen genom att redan under innevarande år igångsätta byggandet av den år 1911 beslutade fiskehamnen vid Stenshamn eller ock genom anvisande av extra anslag möjliggöra uttagning av till nämnda hamnbyggnad erforderlig sten bereda arbetstillfälle åt nämnda kategori arbetare.

Visserligen har Kungl. Maj:t dels på sätt departementschefen och motionären erinrat i det syfte motionen avser redan fattat beslut rörande uttagning, bearbetning och framforsling av den till hamnbyggnaderna vid Hällevik och Nogersund behövlige sten, dels ock, såsom framgår av statsrådsprotokollet, beslutat om uttagning i Blekinge av sten till den å Skånes sydkust belägna hamnen vid östra Torp, vartill riksdagen år 1914 beviljat särskilt anslag. Emellertid har utskottet funnit de skäl, som i motionen anförts för behövligheten av att i ovannämnda syfte påbörja ytterligare liknande arbeten, övertygande. Av de i motionen uppställda två alternativen torde, enligt vad utskottet från sakkunnigt håll inhämtat, det första alternativet vara att föredraga, varför utskottet biträder detta alternativ. — Beträffande den rubbning i den tidigare fastställda ordningen för fiskehamnsbyggnadernas utförande, som skulle bli en följd av bifall till förslaget om igångsättande av Stenshamns fiskehamnsbyggnad redan i år, vill utskottet understryka, att denna uteslutande är motiverad genom ovanberörda extraordinära förhållanden.

Vad angår herr Linders motion, så avser densamma en ökning i det av Kungl. Maj:t för fiskehamnsbyggnader under år 1917 föreslagna beloppet i syfte att därigenom möjliggöra ett påskyndande av de för fiskerinäringen så ytterst viktiga fiskehamnsanläggningarna, vilka av olika anledningar hittills blivit alltför mycket fördröjda, och har motionären tillika framhållit, hurusom även den stora arbetslösheten inom ovannämnda arbetarkår väl motiverar ett rikare anslag för ändamålet för år 1917.

Då det enligt utskottets uppfattning många gånger endast är bristen på lämpliga hamnar, som återhåller fiskarbefolkningen i fråga om an-

skaffandet av för det lönande havsfisket erforderliga båtar och redskap, och då det såsom 1911 års riksdag uttalat i fråga om anläggande av fiskehamnar bokstavligen alltså gäller, att tid är pengar, instämmer utskottet till fullo i vad motionären anført rörande vikten av hamnbyggnadernas snabba utförande. Att för detta ändamål bereda medel till belopp, överstigande det av Kungl. Maj:t föreslagna, anser utskottet även tillrådligt.

Beträffande det för år 1917 erforderliga anslaget till fiskehamnsanläggningar under förutsättning, 1) att beslut fattas om att staten själv övertog byggandet av samtliga fiskehamnar, 2) att nödig arbetsmateriel omedelbart anskaffas för arbetets intensiva bedrivande, 3) att Stenshamns hamnbyggnad påbörjas i enlighet med i greve Wachtmeisters motion gjorda yrkande alt. I, 4) att av för 1917 beslutade anslag redan under 1916 må av tillgängliga medel utanordnas vad som erfordras för anskaffning av arbetsmateriel, stenuttagning m. m. för arbetenas fulla bedrivande under 1917, inhämtas av en av chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnavdelning överstelöjtnant O. Z. Ekdahl på anmodan av utskottet avgiven P. M. följande:

»Enligt verkställda preliminära beräkningar skulle det för arbetenas bedrivande under ovan angivna förutsättningar för år 1917 erfordras ett anslag av 885,000 kronor.

Med detta belopp skulle då bestridas samtliga utgifter för hamnavdelningen och dess arbeten med fortsättande och avslutning av de redan under arbete varande hamnbyggnaderna, med stenuttagningsarbetena och med själva byggnadsarbetena vid Hällevik, Nogersund, Stenshamn och Hönö—Klova, ävensom utgifterna för skaffandet av nödig arbetsmateriel till den omfattning, som erfordras för arbetena med dessa hamnar under åren 1916—1917.

Utöver det i herr Linders motion för år 1917 föreslagna beloppet 800,000 kronor, samt de för hamnbyggnaden vid Barsebäck redan anvisade (men ej disponerade) 20,000 kronor skulle sålunda, så vitt nu på förhand kan beräknas, erfordras ytterligare cirka 65,000 kronor.

Uti den av mig uppgjorda planen för arbetenas bedrivande förutsättes, att hamnbyggnadsarbetena vid Hällevik, Nogersund och Stenshamn skulle börjas redan 1916. Och för att dessa arbeten skulle kunna bedrivas med bästa möjliga effekt under år 1916, hemställde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i underdåniga skrivelsen den 21 oktober 1915 om Kungl. Maj:ts beslut i fråga om arbetenas direkta utförande med undvikande av mellanhänder. Om sådant beslut erhållits, var det meningen att under tiden december 1915—mars 1916, dels anskaffa behöflig arbetsmateriel, dels uttaga sten och anskaffa övriga nödiga materialier såsom vinterhugget virke till sänkkistorna för vågbrytarne, hophugga och timra kistorna, anskaffa cement och murbrukssand m. m. till sådan

omfattning, som erfordrades för att själva byggnadsarbetena skulle kunnat, enligt arbetsplanen, taga sin början omkring den 1 april i år. Då nu emellertid ett avgörande om sättet för arbetenas bedrivande sker först senare, medför detta en motsvarande försening med anskaffandet av materiel och byggnadsmateriel. Arbetena med de nya hamnar, som skola börjas 1916, kunna i följd härav icke komma att bedrivas så raskt, som den utarbetade arbetsplanen förutsatte. Men härav kommer då ock att följa, att av de för år 1916 anvisade medlen någon del kommer till användning först under år 1917. Med hänsyn härtill anser jag det vara att förutse, att de förberörda 65,000 kronorna, som utöver anvisade 800,000 kronor skulle erfordras under år 1917, kunna påräknas som disponibla från de redan för år 1916 anvisade medlen.

I de nu verkställda beräkningarna har jag utgått från den förut-sättningen, att Stenshamns hamnbyggnad skall påbörjas i år samt själva byggnadsarbetena för denna hamn fortsättas och fullt bedrivs under 1917 liksom Hälleviks och Nogersunds hamnbyggnader — d. v. s. bedrivs i enlighet med greve Wachtmeisters yrkande alt. I.

Beträffande den för arbetenas direkta bedrivande utan anlitan- de av entreprenörer erforderliga arbetsmaterielen har jag beräknat, att kostnaden för denna icke skall överskrida det belopp av cirka 526,000 kronor, som i form av entreprenadvinst beräknats ingå i den till 5,259,400 kronor beräknade kostnaden för de beslutade men ännu icke påbörjade fiskehamnarna. Något särskilt anslag till anskaffande av arbetsmaterielen skulle sålunda icke erfordras utöver den beräknade totala byggnads-kostnaden för samtliga hamnar, utan endast ett för åren 1917 och 1918 förskottsvis anvisat anskaffningsbelopp, det vill säga ökning av de till 610,000 kronor för vardera året förut antagna anvisningsbeloppen.

Enligt de verkställda beräkningarna skulle av för år 1917 beslutade anslag redan under år 1916 behöva anlitas för anskaffning av nödig arbetsmateriel, stenuttagning m. m. cirka 200,000 kronor för att arbetena må kunna fullt bedrivas under 1917.

Beträffande samtliga nu verkställda beräkningar och nu lämnade kostnadsuppgifter måste givetvis, med hänsyn till den inverkan, som världskriget kommer att medföra i avseende å prisstegringar för den när- mare framtiden, göras samma reservation som i väg- och vattenbyggnads- styrelsens underdåniga framställning den 9 september 1915 vid överläm- nande av plan för anvisande av anslag till fiskehamnsbyggnaderna.

På grund av vad ovan anförts anser jag mig böra sammanfatta mitt uttalande sålunda:

1) Under de angivna förutsättningarna skulle för år 1917 erfordras ett anslag av 800,000 kronor i stället för 590,000 kronor,

2) av för år 1917 anslagna 800,000 kronor skulle behöva redan under år 1916 utanordnas 200,000 kronor för anskaffning av till en början behöflig arbetsmateriel, stenuttagning m. m.,

3) Stenshamns hamnbyggnad kan då påbörjas och i fortsättning bedrivas i enlighet med greve Wachtmeisters yrkande alt. I.» —

Beträffande de för ifrågavarande ändamål för år 1917 sålunda erforderliga medel får utskottet anföra följande.

Av det av riksdagen för år 1913 beviljade anslag å 30,000 kronor för utförande av vissa arbeten vid Barsebäcks hamn har såsom förut nämnts för samma år anvisats ett belopp av 20,000 kronor. Sistnämnda belopp har enligt vad i ärendet upplysts emellertid ej tagits i anspråk. — Vid bifall till Kungl. Maj:ts av utskottet härförut tillstyrkta förslag rörande upptagande av nämnda hamn bland dem, vilkas byggande skall äga rum uteslutande på statens bekostnad, och sammanslagning av det till denna hamn beviljade anslaget med det av 1911 års riksdag beviljade anslaget å 2,788,000 kronor till byggande av vissa fiskehamnar, av vilket sistnämnda anslag återstår oanvisat 620,000 kronor, kommer således att för år 1917 för detta ändamål finnas tillgängligt ovanberörda redan anvisade men ej disponerade belopp å 20,000 kronor. I betraktande av att det enligt ovanstående beräkning för år 1917 erforderliga beloppet utgör 800,000 kronor, skulle alltså anvisande av nytt anslag för fiskehamnsbyggnader för nämnda år erfordras till belopp av 780,000 kronor.

För fyllande av detta anslagsbehov torde i första hand böra tagas i anspråk för ändamålet ifråga redan beviljat men ej anvisat anslag eller $10,000 + 620,000 = 630,000$ kronor. Härutöver erfordras emellertid ett belopp av 150,000 kronor.

I herr von Geijers m. fl. och herr Waldéns motioner begäres ett anslag av 175,000 kronor till anskaffande av ett mudderverk för upprensning av fiskehamnar. I händelse av bifall till vad utskottet föreslagit beträffande statens övertagande av hamnbyggnadsarbetena, så kommer emellertid genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg att inköpas för hamnbyggnadernas utförande erforderligt materiel, däribland enligt vad utskottet erfarit även två mudderverk. Enligt vad utskottet vidare inhämtat torde de mudderverk, som sålunda komma att inköpas, icke helt erfordras för utförande av statens hamnbyggnadsarbeten eller för hamnarnas framtida underhåll, utan kunna under vissa tider av året bliva disponibla för det i nu ifrågavarande motioner åsyftade ändamål.

Vid sådant förhållande torde det i motionerna begärda anslaget lämpligen kunna till erforderlig del tagas i beräkning för fyllande av ovannämnda behov av ytterligare medel till fiskehamnsbyggnader, och skulle därigenom syftet med motionerna även uppnås.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt greve Wachtmeisters och herr Linders ifrågavarande motioner

dels, med ändring av sitt år 1912 fattade beslut i fråga om anslag å 30,000 kronor för utförande av vissa arbeten vid Barsebäcks hamn under vissa då angivna villkor, besluta, att denna hamn skall upptagas bland dem, vilkas byggande skall äga rum uteslutande på statens bekostnad, samt att det till denna hamn beviljade anslaget skall sammanslås med det år 1911 av riksdagen beviljade anslaget å 2,788,000 kronor till bestridande av kostnaderna för utförande av vissa utav fiskehamnskommissionen föreslagna hamnar och utgå för samma ändamål samt under enahanda villkor som detta;

dels, vid bifall härtill å extra stat för år 1917 anvisa återstoden eller 630,000 kronor av det sålunda sammanslagna anslaget å 2,818,000 kronor att enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t må finna gott meddela, användas för ifrågavarande ändamål under villkor om kostnadsfri upplåtelse ej mindre av själva området för hamnarna än även av det område i land, som med hänsyn till den rörelse, som är avsedd att bedrivas i hamnarna, bör avseendras för det gemensamma behovet, med rätt för Kungl. Maj:t tillika att under år 1916 av tillgängliga medel utanordna 200,000 kronor;

dels ock med avseende på ordningsföljden för de år 1911 beslutade fiskehamnarnas byggande uttala sig för det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagda alternativet, enligt vilket icke endast Hälleviks och Nogersunds utan även Stenshamns fiskehamnsbyggnad skulle påbörjas innevarande år; samt

b) i anledning av herr von Geijers m. fl. och herr Waldéns ifrågavarande motioner å extra stat för år 1917 anvisa ytterligare ett anslag av 150,000 kronor att på sätt och under villkor som ovan nämnts användas för enahanda ändamål.

Skogsväsendet.

62:o) Under punkt 60 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels, från och med år 1917, med uteslutande ur staten för statens skogsförsöksanstalt av anslagsposten å 6,500 kronor till avlöning åt skogsbiträden och kvinnliga biträden, i samma stat uppföra ej mindre ett kvinnligt biträde i tredje lönegraden (kemist) med avlöning av 2,000 kronor, därav 1,100 kronor lön, 750 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, och ett kvinnligt biträde i första lönegraden med avlöning av 1,200 kronor, därav 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, med anmärkning beträffande bägge biträdena, att lönen kan höjas efter 5 år med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor, än även två skogsbiträden, vardera med arvode av 2,000 kronor och med anmärkning beträffande bägge dessa biträden, att arvodet kan efter 5 år höjas med 200 kronor;

dels förklara, att, därest kvinnligt biträde, som vid ikraftträdandet av förenämnda ändringar i staten är anställt vid ifrågavarande anstalt och befordras till ordinarie biträde vid anstalten från samma tidpunkt, omedelbart före sin befordran mot fast arvode utfört arbete av motsvarande eller jämförlig beskaffenhet därstädes, biträdet må äga att för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet utfört sådant arbete vid anstalten; samt

att beträffande de i staten upptagna kvinnliga befattningshavare skola i övrigt lända till efter rättelse de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade angående allmänna villkor och bestämmelser, att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar;

dels medgiva, att tjänstetid såsom skogsbiträde vid anstalten må tillgodoräknas skogsrättare och kronojägare för erhållande av ålderstillägg såsom sådana;

dels ock från och med år 1917 höja ej mindre den i staten för statens skogsförsöksanstalt upptagna anslagspost till gemensamma expenser från 5,500 kronor med 4,500 kronor till 10,000 kronor, än även den i samma stat upptagna anslagsposten till särskilda expenser för skogsavdelningen från 10,400 kronor med 2,000 kronor till 12,400 kronor.

Den nu gällande statens slutsumma är 62,400 kronor. På grund av bostadsavdrag för vaktmästaren uppgår emellertid anslagsbeloppet till allenast 62,150 kronor.

Statens skogs-
försöksanstalt.

(ordinarie
anslag.)
[60.]

De föreslagna höjningarna utgöra 7,200 kronor. Härav äro 700 kronor avsedda för höjning av båda skogsbiträdenas arvoden, nu respektive 1,800 kronor och ¹/₂ 1,500 kronor, till 2,000 kronor för vardera.

Höjningarna komma att föranleda ökning i statens slutsumma till 69,600 kronor och i det behöfliga anslaget till 69,350 kronor.

Enligt vad departementschefen anfört till statsrådsprotokollet torde ålderstilläggen och arvodesförhöjningarna böra utgå från nionde huvudtitelns anslag till ålderstillägg.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 134—149.

Utskottet.

Vad först angår förslaget om uppförande såsom ordinarie befattningshavare av försöksanstaltens två kvinnliga biträden så föranleder detta icke någon utskottets erinran, så mycket mindre som den föreslagna anordningen står i överensstämmelse med vad som tidigare skett beträffande kvinnliga biträden i ett flertal statsinstitutioner.

Beträffande vidare skogsbiträdena vid anstalten så inser utskottet vikten av att till dessa nog så krävande befattningar kunna förvärva och erhålla verkligt dugande krafter. Då det med hänsyn härtill synes utskottet välbetänkt att såsom ifrågasatts något höja de med nämnda befattningar förenade arvodesförmåner ävensom medgiva innehavarna av desamma rätt till visst ålderstillägg, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Rörande slutligen den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen dels av den i skogsförsöksanstaltens stat upptagna anslagspost till gemensamma expenser och dels av den i samma stat upptagna anslagsposten till särskilda expenser för skogsavdelningen anser utskottet behovet härav vara ådagalagt genom den i ärendet förebragta utredningen.

På grund av vad sålunda anförts och då utskottet icke heller har något att erinra mot förevarande framställning i övrigt hemställer utskottet,

att riksdagen må

dels, från och med år 1917, med uteslutande ur staten för statens skogsförsöksanstalt av anslagsposten å 6,500 kronor till avlöning åt skogsbiträden och kvinnliga biträden, i samma stat uppföra ej mindre ett kvinnligt biträde i tredje lönegraden (kemist) med avlöning av 2,000 kronor, därav 1,100 kronor lön,

750 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, och ett kvinnligt biträde i första lönegraden med avlöning av 1,200 kronor, därav 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, med anmärkning beträffande bägge biträdena, att lönen kan höjas efter 5 år med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor, än även två skogsbiträden, vardera med arvode av 2,000 kronor och med anmärkning beträffande bägge dessa biträden, att arvodet kan efter 5 år höjas med 200 kronor;

dels förklara, att, därest kvinnligt biträde, som vid ikraftträdandet av förenämnda ändringar i staten är anställt vid ifrågavarande anstalt och befordras till ordinarie biträde vid anstalten från samma tidpunkt, omedelbart före sin befordran mot fast arvode utfört arbete av motsvarande eller jämförlig beskaffenhet därstädes, biträdet må äga att för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet utfört sådant arbete vid anstalten; samt

att beträffande de i staten upptagna kvinnliga befattningshavare skola i övrigt lända till efterrättelse de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade angående allmänna villkor och bestämmelser, att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar;

dels medgiva, att tjänstetid såsom skogsbiträde vid anstalten må tillgodoräknas skogsrättare och kronojägare för erhållande av ålderstillägg såsom sådana;

dels ock från och med år 1917 höja ej mindre den i staten för statens skogsförsöksanstalt upptagna anslagspost till gemensamma expenser från 5,500 kronor med 4,500 kronor till 10,000 kronor än även den i samma stat upptagna anslagsposten till särskilda expenser för skogsavdelningen från 10,400 kronor med 2,000 kronor till 12,400 kronor;

kommande vid bifall till vad sålunda föreslagits statens slutsumma att höjas från 62,400 kronor med 7,200 kronor till 69,600 kronor.

Vid bifall härtill kommer anslaget till skogshögskolan och statens skogsförsöksanstalt, nu 185,400 kronor, att höjas med 7,200 kronor till 192,600 kronor.

Docentstipendium och studieunderstöd vid skogshögskolan.

(extra anslag.)

[61.]

63:o) Under punkt 61 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till ett docentstipendium vid skogshögskolan samt till studieunderstöd åt sådana studerande, som vid nämnda skola ägna sig åt skogsvetenskaplig forskning, å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 4,900 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav under år 1916 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna 1,200 kronor till studieunderstöd.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 151—155.

Utskottet.

Inrättande vid skogshögskolan såsom föreslagits av ett docentstipendium borde, synes det utskottet, vara ägnat att bidra till lösningen av den av allt att döma för närvarande svåra men för högskolans framtida verksamhet viktiga frågan om rekrytering av högskolans lärarkrafter. Likaså torde genom beredande av ekonomiskt understöd åt sådana elever, som vid högskolan ägna sig åt skogsvetenskapliga specialstudier — utom det att själva den vetenskapliga forskningen på ifrågavarande område härigenom främjades — gynnsammare förhållanden i förstberörda avseende kunna åvägbringas.

På grund av det anförda och då utskottet icke har något att erinra mot storleken av det för ändamålet fråga föreslagna beloppet hemställer utskottet,

att riksdagen må till ett docentstipendium vid skogshögskolan samt till studieunderstöd åt sådana studerande, som vid nämnda skola ägna sig åt skogsvetenskaplig forskning, å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 4,900 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav under år 1916 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna 1,200 kronor till studieunderstöd.

Utgifter för skogshögskolans förberedande kurs vid Garpenberg.

(extra anslag.)

[62.]

64:o) Under punkt 62 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för gäldande av ökad bränslekostnad samt kostnad för elektrisk ström för skogshögskolans förberedande kurs vid Garpenberg å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 4,500 kronor med rätt för Kungl. Maj:t

att härav låta under år 1916 av tillgängliga medel förskottsvis utannonsera intill 3,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 156 och 157.)

I skogshögskolans stat finnes upptagen en anslagspost till expenser å 26,200 kronor. Enligt de beräkningar, som lågo till grund för bestämmandet av detta belopp vid 1914 års senare riksdag, skulle därav 2,500 kronor vara avsedda till expenser vid den förberedande kursen. Denna hade ursprungligen varit ämnad att förläggas vid Malingsbo, men under ärendets behandling hade det visat sig, att den med större fördel kunde förläggas till den inköpta egendomen Garpenberg, varest, bland annat, betydligt större och rymligare lokaler stodo till buds.

Att ökad bränslekostnad uppkommit vid Garpenberg för den förberedande kursen, berodde enligt vad departementschefen uttalat till statsrådsprotokollet huvudsakligen på nuvarande höga bränslepris men även, enligt vad uppgivits, därpå, att vid de år 1914 framlagda beräkningarna full hänsyn icke kunnat tagas till att kursens lokaler genom förflyttningen till Garpenberg blivit i så hög grad förstörade, som i verkligheten varit fallet. Det torde enligt departementschefens mening vara oundvikligt att för ändamålet bevilja ytterligare medel. Då emellertid de höga bränsleprisen kunna vara övergående, syntes det vara lämpligast att nu endast begära ett belopp å extra stat för år 1917 att användas för 1916 års behov. Beloppet torde kunna bestämmas till 1,500 kronor.

Framställningen om anslag till gäldande av kostnad för elektrisk ström till samma kurs' lokaler har departementschefen ansett fullt motiverad; och torde det härtill begärda beloppet kunna, till dess närmare erfarenhet vunnits, godkännas.

Ifrågavarande framställning om extra anslag till utgifter för skogshögskolans förberedande kurs vid Garpenberg utöver det i högskolans stat till expenser för nämnda kurs upptagna anslag är i vad den avser anslag till täckande av bränslekostnader föranledd av bland annat de rådande höga prisen å sådant bränsle, som enligt vad högskolans styrelse anfört erfordras för den därstädes inrättade värmeledningen.

Utskottet, som inhämtat, att det vid ifrågavarande kurs för närvarande använda bränslet utgöres av ved och att koksbränsle endast är avsett att komma till användning under vissa särskilda förhållanden, har icke funnit anledning till erinran mot det för ifrågavarande ändamål beräknade beloppet eller mot framställningen i övrigt.

Utskottet.

Utskottet hemställer följaktligen,

att riksdagen må för gäldande av ökad bränsle-
kostnad samt kostnad för elektrisk ström för skogs-
högskolans förberedande kurs vid Garpenberg å extra
stat för år 1917 anvisa ett anslag av 4,500 kronor,
med rätt för Kungl. Maj:t att härav låta under år
1916 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna in-
till 3,000 kronor.

*Extra räkne-
biträde vid
statens skogs-
försöks-
anstalt.*
(extra anslag.)
[63.]

65:o) I anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 63 i ämnet gjorda framställning och under återopande av den under punkt 60 i statsrådsprotokollet lämnade utredningen angående behovet av anlåtande av ett ytterligare räknebiträde för avarbetande av uppkommen balans beträffande kontrollräkning av insamlat provytmaterial vid statens skogsförsöksanstalts skogsavdelning, får utskottet, som icke har något att erinra mot det härtill begärda anslagsbeloppet, 1,200 kronor, hemställa,

att riksdagen må för avlönande av extra räkne-
biträde vid statens skogsförsöksanstalt å extra stat för
år 1917 anvisa ett anslag av 1,200 kronor.

*Ökade expens-
medel för
statens skogs-
försöks-
anstalt under
år 1916.*
(extra anslag.)
[64.]

66:o) Under punkt 64 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom ökade expensmedel för statens skogsförsöksanstalt under år 1916 å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 2,300 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må låta av tillgängliga medel under år 1916 förskottera detta belopp.

Detta extra anslag är avsett för täckande av de ökade bränsle-
kostnader m. fl. utgifter vid statens skogsförsöksanstalt under år 1916,
som föranledas av anstaltens inflyttande i dess nya byggnad.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 158—160.

Då behovet av det begärda anslaget synes vara ådagalagt, hem-
ställer utskottet,

att riksdagen må såsom ökade expensmedel för
statens skogsförsöksanstalt under år 1916 å extra stat
för år 1917 anvisa ett anslag av 2,300 kronor även-
som medgiva, att Kungl. Maj:t må låta av tillgäng-
liga medel under år 1916 förskottera detta belopp.

67:o) Under punkt 65 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för specialundersökningar rörande de norrländska skogarnas föryngring i huvudsaklig överensstämmelse med den i statsrådsprotokollet angivna plan å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 38,900 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav under år 1916 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna 19,900 kronor.

Specialundersökningar rörande de norrländska skogarnas föryngring.

(extra anslag.)

[65.]

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 160—168.

Departementschefen har i ärendet anfört:

»Den i förevarande framställning behandlade frågan är förvisso av en mycket stor betydelse för vårt lands skogsskötsel och därmed för dess ekonomi och handelsbalans gent emot utlandet. De norrländska skogarna hava nästan ända intill vår tid till stora delar varit orörda av yxan, beroende huvudsakligen på deras avlägsna läge och de outvecklade kommunikationerna. Häri har numera under några tiotal av år skett en fullständig förändring. En allt kraftigare exportindustri för trävaror har uppstått, vars produkter utgöra en av de allra viktigaste posterna å handelsbalansens kreditsida. Allt längre in åt landet, allt högre upp utefter älvdalarna hava avverkningarna kunnat bedrivas med ekonomisk fördel, sedan vattendragens reglering till flottleder reducerat transportkostnaderna i förut icke anad grad. Härmed har också följt, att virke av smärre dimensioner numera kan ekonomiskt tillgodogöras å trakter, från vilka förut knappast utdrivning av grovt timmer lönade sig. Vid dessa avverkningar hava vi tagit den skog, som naturen där ställt till vårt förfogande och som representerade långa tiders, ibland mellan 100 och 200 års produktion. Oss åligger nu skyldigheten att se till, att dessa för vårt land så oerhört värdefulla skogstillgångar komma att stå även våra efterkommande till buds. Mångahanda lagar och föreskrifter hava utfärdats och många åtgärder vidtagits i dylikt syfte. Men det låter sig icke förneka, att vår kännedom om själva grundvalarna för en rationell skogsskötsel i dessa trakter, om dessa skogars livsvillkor, särskilt deras föryngringsmöjligheter och sätten att befordra dessa möjligheter m. m., är i hög grad ofullkomlig och osäker. Många olika teorier därom hava uppställts, förfäktats och bestritts, utan att klarhet vunnits. En sådan klarhet kan näppeligen vinnas annat än på empirisk väg genom omsorgsfullt planlagda, utförda och kontrollerade försök, vilka måste pågå under en viss, ej alltför kort tid. Det nu framlagda förslaget, som avser att i viktiga delar söka fylla bristerna i vår kännedom om rätta sättet för norrlandsskogarnas skötsel och därpå inverkan omständigheter, synes mig därför till sitt syftemål vara i

högsta grad betydelsefullt. Såväl på grund av skogsskötselns allmänna betydelse för landet som med hänsyn särskilt till att huvudmassan av statsskogarna är belägen i övre Norrlands inre delar, vilkas förhållanden i nu förevarande hänseenden torde vara mest olika mot de sydligare landsdelarnas, anser jag därför, att det för staten är av synnerligen stort intresse, att undersökningar i förslagets syfte komma till stånd. Bliva försöken verkligt vägledande för framtiden, vilket ju är att antaga, kommer förvisso vinsten av dem att mångfaldigt överstiga kostnaderna.

Själva planläggningen av de föreslagna försöken, vilken uppgjorts av på detta område speciellt sakkunniga vetenskapsmän i samråd med särskilt tillkallade praktiskt erfarna och kunniga personer samt uttryckligen gillats av skogsförsöksanstaltens styrelse, och för vilken jag härövan endast i korthet kunnat redogöra, synes mig utmärkas av klar uppfattning om de frågor, vilka man vill hava besvarade, och de lämpligaste vägarna att erhålla dessa svar. Något bestämt fastslående av en viss plan torde dock näppeligen nu böra äga rum, då ju under försökens fortgång både ändringar, tillägg och kanske även utslutningar kunna visa sig behövliga eller lämpliga. Försöken böra uppenbarligen verkställas under skogsförsöksanstaltens allmänna ledning och tillsyn, men torde icke kunna utföras endast av anstaltens egen personal, som är upptagen av andra viktiga uppgifter. Särskild personal torde därför böra anställas och synes mig åtminstone för närvarande icke något vara att erinra mot vad i förberörda specialprogram föreslagits beträffande personalens sammansättning och arvoden åt densamma. Icke heller övriga poster i kostnadsberäkningen föranleda nu någon erinran från min sida. Jag vill dock betona, att jag härigenom icke avser, att denna beräkning nu skall fastslås såsom gällande för framtiden. Den torde för övrigt huvudsakligen vara avsedd att utgöra en ledning för bedömning av, vilka ungefärliga kostnader hela företaget kommer att betinga.

Erforderliga anslag, vilka uppenbarligen böra utgå å extra stat, torde därför böra efter utredning och förslag varje gång beviljas och anvisas år för år. Med hänsyn till den framhållna omständigheten, att just under innevarande vinter är rik tillgång på grankott och att dylik tillgång på tallkott är att förvänta nästa vinter samt att kottår lära i Norrland återkomma blott med jämförelsevis långa mellanrum, anser jag mig böra instämma i förslaget, att för utnyttjande av dessa gynnsamma förutsättningar för betydelsefulla undersökningar under år 1916 arbetet må få börja redan den 1 april innevarande år. Varken mot det för innevarande år beräknade beloppet, 19,900 kronor, eller mot det belopp,

som angivits såsom erforderligt för år 1917, 19,000 kronor, har jag någon erinran att göra.»

Utskottet har redan i sitt utlåtande, nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående driftkostnader under år 1917 för statens domäner, genom att tillstyrka avsättande av en särskild fond för täckande av återväxtkostnader erkänt den stora betydelsen av att på ett rationellt sätt sörjes för skogarnas återväxt och förnyring.

Utskottet.

Huru åtgärder i nämnda syfte lämpligast böra utföras i mellersta och södra Sverige hava därstädes redan utförda praktiska försök och undersökningar i viss mån givit vid handen. Vad åter angår de norra delarna av landet, framför allt Norrland, så stå en mångfald hithörande frågor ännu obesvarade. Detta är helt naturligt i betraktande av de utomordentligt stora svårigheter, med vilka undersökningsarbetet däruppe varit förenat, särskilt på grund av de norrländska skogarnas ofantliga utsträckning. Förslaget att nu genom särskilt planlagda specialundersökningar i större skala och utförda under en längre tid söka nå fram till en mera ingående kunskap i fråga om lämpligaste metoder att under olika lokala förhållanden rätt sörja för de norrländska skogarnas förnyring är med hänsyn till de betydelsefulla resultat för vårt lands skogshushållning, som härigenom kunna stå att vinna, värt allt beaktande. Vid statens skogsförsöksanstalt utförda förberedande undersökningar hava också, enligt vad i ärendet upplysts, i så avsevärd grad belyst de norrländska skogarnas förnyrningsproblem, att praktiska försök i större skala borde med fördel kunna omedelbart påbörjas.

Med hänsyn till det anförda och då utskottet icke har något att erinra mot storleken av det för ändamålet för åren 1916 och 1917 beräknade beloppet, hemställer utskottet,

att riksdagen må för specialundersökningar rörande de norrländska skogarnas förnyring i huvudsaklig överensstämmelse med den i statsrådsprotokollet angivna plan å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 38,900 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav under år 1916 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna 19,900 kronor.

Fortsättnings-
skola för lär-
jungar från
statens skogs-
skolor.

(extra anslag.)
[66.]

68:o) Under punkt 66 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1917 anvisa dels till en fortsättningsskola vid Klotten för från statens skogsskolor utgångna lärjungar 3,400 kronor; dels ock till anskaffande av inventarier m. m. för samma fortsättningsskola 5,000 kronor eller tillhoppa 8,400 kronor.

Ifrågavarande framställning avser inrättande av en ett-årig fortsättningsskola för sådana från statens skogsskolor utexaminerade mera begåvade elever, vilka visat sig särskilt lämpliga för skogsmannayrket och vilka efter skogsskolekursens avslutande under minst ett år utövat praktisk verksamhet i skogshushållning.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 171—181.

Utskottet.

Då såväl domänstyrelsen som departementschefen anført bärande skäl för den ifrågasatta fortsättningsskolans anordnande, har utskottet funnit sig böra tillstyrka framställningen ifråga.

Utskottet hemställer följaktligen,

att riksdagen må å extra stat för år 1917 anvisa

dels till en fortsättningsskola vid Klotten för från statens skogsskolor utgångna lärjungar 3,400 kronor; dels ock till anskaffande av inventarier m. m. för samma fortsättningsskola 5,000 kronor eller tillhoppa 8,400 kronor.

Skogs-
odlingens
befrämjande.

(extra anslag.)
[67.]

69:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom under punkt 67 gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för vart och ett av åren 1905—1916 ägt rum för skogsodlingens befrämjande å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 100,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att i mån av tillgång tilldelas antingen skogsvårdsstyrelser, till vilka landsting eller hushållningssällskap för ändamålet lämnat bidrag, eller i landstingsområde, där sådan styrelse icke finnes, landsting eller hushållningssällskap, under iakttagande att i intetdera fallet statsbidrag må till något landstingsområde

utgå med högre belopp än det, varmed landsting och hushållningssällskap tillsammans eller ettdera av dem till ändamålet bidragit, samt att landsting eller hushållningssällskap, som undfått dylikt bidrag, skall vara skyldigt att efter årets utgång till Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande avgiva redogörelse över användningen av de utav staten samt av landsting eller hushållningssällskap lämnade bidrag.

70:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom under punkt 68 gjorda framställning hemställer utskottet vidare,

Skogsvårdsstyrelsernas verksamhet.

att riksdagen må, i likhet med vad för vart och ett av åren 1910—1916 ägt rum, såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för uppehållande av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 67,500 kronor.

(extra anslag.)

[68.]

71:o) Under punkt 69 har Kungl. Maj:t föreslagit, att riksdagen må dels för bestridande av kostnader för reglering av flottleder inom riket å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 300,000 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må av tillgängliga medel låta härav under år 1916 förskottsvis utanordna högst 120,000 kronor; dels ock medgiva, att under år 1917 inflytande flottningsavgifter må användas till bestridande av kostnader för reglering av flottleder inom riket.

Reglering av flottleder.

(extra anslag.)

[69.]

Till bestridande av kostnaden för reglering av flottleder i de norrländska länen ävensom i Kopparbergs, Örebro och Västmanlands län anvisade riksdagen under en följd av år till och med år 1907 å extra stat för påföljande år anslag å 100,000 kronor och medgav tillika, att de avgifter, som lades å flottningen, finge disponeras för enahanda ändamål.

Enligt 1906 års bokslut förefanns å ifrågavarande anslag en avsevärd behållning. Av sådan anledning äskades icke något särskilt anslag för ändamålet för år 1909, varemot riksdagen, på framställning av Kungl. Maj:t, medgav, att under år 1909 inflytande flottningsavgifter finge användas till bestridande av kostnader för reglering av flottleder inom riket, ävensom att de medel, som av ifrågavarande anslag för före-

gående år funnes disponibla vid 1908 års slut, finge under år 1909 användas till enahanda ändamål utan begränsning till vissa län.

Liknande medgivanden lämnades av riksdagen jämväl för åren 1910—1914.

De besparade medlen blevo emellertid redan under år 1913 uttömda. För arbetenas bedrivande i önskvärd omfattning under åren 1914 och 1915 erfordrades därför särskilt anslag utöver vad som kunde påräknas genom inflytande flottningsavgifter, varjämte ett under år 1913 förskotterat belopp av 85,000 kronor till dylika arbeten måste ersättas. Med anledning härav föreslog Kungl. Maj:t år 1914 riksdagen att dels för bestridande av kostnader för reglering av flottleder inom riket å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 285,000 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t finge av tillgängliga medel låta härav under år 1914 förskottsvis utanordna högst 185,000 kronor, varav högst 85,000 kronor för ersättande av förberörda förskott från år 1913, dels ock medgiva, att under år 1915 inflytande flottningsavgifter finge användas till bestridande av kostnader för reglering av flottleder inom riket. Denna framställning bifölls av riksdagen.

Sedan domänstyrelsen föreslagit såsom ett lämpligt arbete, med vilket man i någon mån kunde möta den hotande arbetslösheten under vintern 1914—1915, utsträckta flottledsregleringar, för vilka kostnaderna förskötes av allmänna medel, medgav Kungl. Maj:t den 15 december 1914, att till utsträckta flottledsregleringsarbeten finge av 1914 och 1915 års avkastning av domänfonden förskotteras ett belopp av intill 100,000 kronor, därav för år 1914 högst 50,000 kronor och för år 1915 återstoden. Sedermera föreslog Kungl. Maj:t år 1915 riksdagen att dels för bestridande av kostnader för reglering av flottleder inom riket å extra stat för år 1916 anvisa ett anslag av 200,000 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t finge av tillgängliga medel låta härav under år 1915 förskottsvis utanordna högst 100,000 kronor för ersättande av sistberörda förskott dels ock medgiva, att under år 1916 inflytande flottningsavgifter finge användas till bestridande av kostnader för reglering av flottleder inom riket. Riksdagen biföll denna framställning.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 182—185.

Utskottet.

Då utskottet icke finner anledning till anmärkning mot storleken av det för nästkommande år för reglering av flottleder av Kungl. Maj:t nu äskade beloppet samt ej heller i övrigt har något att erinra mot förevarande framställning, hemställer utskottet,

att riksdagen må
dels för bestridande av kostnader för reglering av flottleder inom riket å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 300,000 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må av tillgängliga medel låta härav under år 1916 förskottsvis utanordna högst 120,000 kronor;
dels ock medgiva, att under år 1917 inflytande flottningsavgifter må användas till bestridande av kostnader för reglering av flottleder inom riket.

Lantmäteriväsendet.

72:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och med hänvisning till vad departementschefen under punkt 70 av huvudtiteln i detta ärende anfört, hemställer utskottet,

Lantmäteri-
undervis-
ningen.

(extra anslag.)

[70.]

att riksdagen må, i likhet med vad skett för vartdera av åren 1913—1916, å extra stat för år 1917 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett anslag av 36,300 kronor att användas till lantmäteriundervisningens ordnande och bedrivande under läsåret 1916—1917 i huvudsaklig överensstämmelse med det av lantmäteristyrelsen den 6 november 1909 framställda, i statsrådsprotokollet för den 8 april 1910 närmare angivna förslag, med rätt för Kungl. Maj:t att utav sagda belopp under år 1916 av tillgängliga medel förskottsvis för ändamålet utanordna erforderligt belopp.

73:o) I anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 71 därom gjorda framställning hemställer utskottet,

Lantmätarens
tjänsteresor.

(extra anslag.)

[71.]

att riksdagen må i likhet med vad skett för åren 1910—1916 till bestridande av kostnader för vissa av lantmätare företagna tjänsteresor å extra stat för år 1917 anvisa ett förslagsanslag av 30,000 kronor.

Reparation
och renovation
av kartor i
lantmäteri-
kontoren i
länen.

(extra anslag.)

[72.]

74:o) Under punkt 72 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till reparation och renovation av kartor i lantmäterikontoren i länen å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 15,000 kronor.

Med bifall till särskilda av Kungl. Maj:t i ämnet gjorda framställningar har riksdagen till reparation och renovation av kartor i lantmäterikontoren i länen på extra stat anvisat för år 1912 30,000 kronor samt för vart och ett av åren 1913, 1914 och 1915 20,000 kronor. Av dessa anslag hava genom särskilda beslut anslagen för åren 1912—1914 ställts till lantmäteristyrelsens förfogande, i samband varmed föreskrivits, att högst 11,000 kronor av 1912 års anslag och högst 8,000 kronor av vardera anslaget för åren 1913 och 1914 finge användas till renovation av kartor. Vad angår 1915 års anslag fann Kungl. Maj:t genom beslut den 17 november 1914 gott ställa endast ett belopp av 10,000 kronor till lantmäteristyrelsens förfogande att utgå efter ingången av år 1915 samt föreskrev, att högst 4,000 kronor finge användas till renovation av kartor, därav högst 2,000 kronor till renovation av i enskild ägo befintliga kartor av särskild betydelse, men av vilka kopior saknades i lantmäterikontoren.

I anslutning härtill föreslog Kungl. Maj:t år 1915 riksdagen allenast att medgiva, att vad vid utgången av år 1915 kunde kvarstå oanvänt å ifrågavarande anslag finge av Kungl. Maj:t under år 1916 användas till enahanda ändamål. Sedan riksdagen bifallit denna framställning, har Kungl. Maj:t den 10 december 1915 förordnat, att den del av 1915 års anslag eller 10,000 kronor, som icke redan förut ställts till lantmäteristyrelsens förfogande, skulle utanordnas till styrelsen efter ingången av år 1916 samt att beträffande medlens användning skulle gälla enahanda bestämmelser, som meddelats i beslutet den 17 november 1914.

Alltså har för ifrågavarande ändamål intill utgången av år 1916 till lantmäteristyrelsens förfogande ställts ett sammanlagt belopp av 90,000 kronor, därav minst 55,000 kronor för reparation och högst 35,000 kronor för renovation. Av sistberörda belopp får en summa av högst 4,000 kronor användas för i enskild ägo befintliga kartor av särskild betydelse, av vilka exemplar saknas i lantmäterikontoren.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 188—191 i statsrådsprotokollet.

Utskottet.

Då utredningen i ärendet synes giva vid handen, att för ett fortsatt bedrivande under år 1917 av de sedan flera år tillbaka påbörjade reparations- och renovationsarbetena i lantmäterikontoren erfordras ytter-

ligare anslag och då det för samma år beräknade beloppet förefaller utskottet skäligt, hemställer utskottet,

att riksdagen må till reparation och renovation av kartor i lantmäterikontoren i länen å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 15,000 kronor.

75:o) Under punkt 73 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till nya registratur och arkivens ordnande i lantmäterikontoren i länen å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 20,000 kronor.

Nya registratur och arkivens ordnande i lantmäterikontoren i länen.

I anledning av särskilda av Kungl. Maj:t i ämnet gjorda framställningar har riksdagen på extra stat årligen allt sedan år 1913 anvisat medel till uppläggande av nya registratur och arkivens ordnande i lantmäterikontoren i länen med 24,000 kronor för år 1913, 18,000 kronor för år 1914, 10,000 kronor för år 1915 samt 15,000 kronor för år 1916 eller tillhopa 67,000 kronor.

(extra anslag.)
[73.]

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 191—194.

Då ifrågavarande framställning icke föranleder någon erinran från utskottets sida, hemställer utskottet,

att riksdagen må till nya registratur och arkivens ordnande i lantmäterikontoren i länen å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 20,000 kronor.

76:o) Under punkt 74 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till inbindning av handlingar i lantmäterikontoren i länen å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 3,500 kronor.

Inbindning av handlingar i lantmäterikontoren i länen.

Med bifall till av Kungl. Maj:t i ämnet gjorda framställningar har riksdagen till inbindning av handlingar i lantmäterikontoren i länen på extra stat för åren 1914 och 1915 anvisat ett anslag av 5,000 kronor för vardera året.

(extra anslag.)
[74.]

Beträffande anslag för ifrågavarande ändamål för år 1916, så medgav riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag att vad vid utgången av år 1915 kunde kvarstå oanvänt finge av Kungl. Maj:t under år 1916 användas för enahanda ändamål.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 195—197 i statsrådsprotokollet.

Mot förevarande framställning har utskottet intet att erinra och hemställer följaktligen,

att riksdagen må till inbindning av handlingar i lantmäterikontoren i länen å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 3,500 kronor.

Anskaffande till lantmäterikontoret i Umeå av kopior av vissa kartor m. m.

(extra anslag.)

[75.]

77:o) Under punkt 75 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anskaffande för lantmäterikontorets i Umeå räkning av kopior utav vissa kartor med tillhörande handlingar å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 9,000 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav under år 1916 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna erforderligt belopp.

Till anskaffande för lantmäterikontorets i Umeå räkning av kopior utav vissa skifteskartor med tillhörande handlingar, varav de i lantmäterikontoret förut förvarade exemplaren förstörts vid den eldsvåda, som den 25 juni 1888 ödelade största delen av staden Umeå, har riksdagen med bifall till av Kungl. Maj:t i ämnet gjorda framställningar på extra stat anvisat 18,000 kronor för år 1913 samt 9,000 kronor för vartdera av åren 1914 och 1915, eller tillhoppa 36,000 kronor.

Beträffande anslag för ifrågavarande ändamål för år 1916 så medgav riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag att vad vid utgången av år 1915 kunde kvarstå oanvänt finge av Kungl. Maj:t under år 1916 användas för enahanda ändamål.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 197—201.

Utskottet.

Förslaget om ifrågavarande arbetens utsträckande att omfatta jämväl de i den i statsrådsprotokollet omförmälda förteckning II upptagna kartor och handlingar föranleder icke någon utskottets erinran, så mycket mindre som någon ökning i det från början för ändamålet beräknade beloppet ej skulle föranledas härav. Då utskottet icke heller har något att invända mot förevarande framställning i övrigt, hemställer utskottet,

att riksdagen må till anskaffande för lantmäterikontorets i Umeå räkning av kopior utav vissa kartor med tillhörande handlingar å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 9,000 kronor, ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav under år 1916 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna erforderligt belopp.

78:o) Under punkt 76 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för skrivhjälp å lantmäterikontoren i länen å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 25,000 kronor.

*Skrivhjälp å
lantmäteri-
kontoren i
länen.*

För ifrågavarande ändamål har riksdagen anvisat för år 1915 12,000 kronor och för innevarande år 18,000 kronor. (extra anslag.) [76.]

Kostnaderna för beredande av biträdes hjälp vid lantmäterikontoren i länen hade förut i sin helhet bestritts från nionde huvudtitelns expensanslag, från vilket medel till lantmäterikontorens övriga expenser utgå. Den biträdes hjälp, som sålunda förekommer vid lantmäterikontoren, är, fränsett vaktmästarebiträdena, huvudsakligen av två slag, nämligen dels vid vissa kontor biträde av mera kvalificerad art, för vars utförande erfordras examinerade biträden, och dels skrivhjälp. Det förra slaget har en mera tillfällig karaktär, väsentligen beroende på det nu pågående arbetet med jordregistrets uppläggande, under det att det senare har mera stadigvarande egenskap.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisar utskottet till statsrådsprotokollet sid. 201—208.

Behovet av den begärda anslagsökningen finner utskottet ådagalagt genom lantmäteristyrelsens utredning i ärendet. Vad beträffar departementschefens i statsrådsprotokollet gjorda uttalande i fråga om beredande av semester åt för helt år anställt skrivbiträde vid lantmäterikontor, så föranleder detsamma ingen utskottets erinran. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må för skrivhjälp å lantmäterikontoren i länen å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 25,000 kronor.

79:o) Under punkt 77 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels medgiva, att vad vid utgången av år 1916 må kvarstå oanvänt å anslaget till fotomekanisk reproduktion av lantmäterikartor må av Kungl. Maj:t under år 1917 användas för enahanda ändamål; dels ock till samma ändamål å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 6,000 kronor att av Kungl. Maj:t i mån av behov användas för ändamålet.

*Fotomekanisk
reproduktion
av lantmäteri-
kartor.*

(extra anslag.) [77.]

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 208—217.

Då såsom departementschefen i sitt yttrande i ämnet framhållit för närvarande icke torde kunna avgöras, huruvida anstalten ifråga kan

Utskottet.

under år 1917 utan för ändamålet särskilt anvisade medel uppehålla sin enligt utskottets mening gagnrika och betydelsefulla verksamhet, biträder utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot det föreslagna beloppets storlek, Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Emellertid vill utskottet erinra, att utskottet i sitt utlåtande över motsvarande punkt i 1915 års statsverksproposition uttalat den förhoppningen, att under de fortsatta försöken frågan om reproduktion av lantmäterikartor på fotomekanisk väg snart måtte vinna en tillfredsställande lösning och anstalten härigenom måtte bli i tillfälle att i större utsträckning än hittills skett kunna åtaga sig arbeten såväl för allmänhetens som för de statsinstitutioners räkning, som därav vore i behov. Enligt vad utskottet inhämtat har lantmäteristyrelsen numera genom särskilt cirkulär till underlydande tjänstemän utfärdat föreskrifter att vid kartritning använda sådant papper och sådana färger, varigenom en autografisk reproduktion vid ifrågavarande anstalt möjliggöres. Då emellertid även en del andra centrala ämbetsverk i jämförelsevis stor utsträckning måste låta reproducera kartor, vill utskottet uttala den förhoppningen, att även dessa ämbetsverk med det snaraste måtte vidtaga sådana åtgärder, att statens egen reproduktionsanstalt må, så långt dess prestationsförmåga sträcker sig, bli anlitad vid förekommande behov av kartreproduktionsarbeten.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

dels medgiva, att vad vid utgången av år 1916 må kvarstå oanvänt å anslaget till fotomekanisk reproduktion av lantmäterikartor må av Kungl. Maj:t under år 1917 användas för enahanda ändamål;

dels ock till samma ändamål å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 6,000 kronor, att av Kungl. Maj:t i mån av behov användas för ändamålet.

*Anskaffande
för lantmäteri-
kontoren i
länen av kopior
av kartor m. m.
rörande statens
järnvägars
jordområden.
(extra anslag.)*

80:o) Under punkt 78 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anskaffande för lantmäterikontorens i länen räkning av kopior av kartor m. m. angående statens järnvägars jordområden å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 7,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 217—230.

Den av lantmäteristyrelsen förebragta utredningen synes utskottet giva vid handen, att åtgärder böra vidtagas för åstadkommande för lantmäterikontorens i länens räkning av erforderliga kartkopior och avskrifter av äganderättshandlingar rörande statens järnvägar tillhörig mark. Mot det av departementschefen för ändamålet för år 1917 beräknade beloppet har utskottet intet att erinra.

Utskottet.

På grund härav och i betraktande av statskontorets, av departementschefen biträdda uttalande att det ifrågasatta arbetets beskaffenhet ej syntes vara sådan, att med hänsyn därtill kostnaden borde bestridas av järnvägstrafikmedel, hemställer utskottet,

att riksdagen må för anskaffande för lantmäterikontorens i länen räkning av kopior av kartor m. m. angående statens järnvägars jordområden å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 7,000 kronor.

Rikets allmänna kartverk.

81:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts framställning hemställer utskottet, *Namngranskning.*

att riksdagen må, i likhet med vad under en följd (extra anslag.)
av år ägt rum, till bestridande av kostnader för namn- [79.]
granskning för rikets allmänna kartverks behov å extra
stat för år 1917 anvisa ett anslag av 3,000 kronor.

82:o) Under punkt 80 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för uppförande av en observationspaviljong för rikets allmänna kartverks geodetiska avdelning m. m. å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 19,000 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må under år 1916 låta härav förskottsvis av tillgängliga medel utanordna vad som kan finnas erforderligt.

Observationspaviljong för rikets allmänna kartverks geodetiska avdelning m. m.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 231—235.

(extra anslag.) [80.]

Utskottet har av den i ärendet förebragta utredningen övertygats om behovet av den föreslagna observationspaviljongen. På grund härav och då det för ändamålet beräknade beloppet ej ger anledning till erinran från utskottets sida, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må för uppförande av en observationspaviljong för rikets allmänna kartverks geodetiska avdelning m. m. å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 19,000 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må under år 1916 låta härav förskottsvis av tillgängliga medel utanordna vad som kan finnas erforderligt.

Geologiska och hydrografiska undersökningar.

Fältarbeten
m. m.
(extra anslag.)
[81.]

83:o) Under punkt 81 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Sveriges geologiska undersöknings fältarbeten m. m. å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 40,500 kronor.

Anslaget till Sveriges geologiska undersöknings fältarbeten höjdes av 1914 års senare riksdag för år 1915 med 7,500 kronor till 43,500 kronor. Höjningen berodde dels på att arbetet på det geologiska kartverket ansågs böra fullföljas med större kraft än de tillgängliga anslagsmedlen eljest kunde tillåta och att för detta ändamål sex extra geologer skulle anställas sommartiden, vartill beräknades åtgå 6,000 kronor, dels ock på att andra gradens tjänstemän vid undersökningen borde erhålla tilläggsarvode med 1 krona 50 öre för förrättningsdag, vilket påkallade ökad utgift med beräknat belopp av 1,500 kronor. Av anslaget voro tillsammans 28,500 kronor avsedda till egentliga fältarbeten för bestridande av rese- och traktamentsersättningar m. m. samt 15,000 kronor till tryckning av kartor, beskrivningar och uppsatser. För år 1916 har riksdagen anvisat ett anslag av 31,500 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet sid. 236—238.

Utskottet, som icke funnit något att invända mot framställningen ifråga, hemställer,

att riksdagen må till Sveriges geologiska undersöknings fältarbeten m. m. å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 40,500 kronor.

Ökade medel
till expenser.
(extra anslag.)
[82.]

84:o) På grund av Kungl. Maj:ts under punkt 82 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad departementschefen under samma punkt i statsrådsprotokollet sid. 238—240 i ämnet anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad under senare år ägt rum, till expenser för Sveriges geologiska undersökning å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 8,800 kronor.

85:o) Under punkt 83 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för verkställande av djupborrningar i Skåne i enlighet med den av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta planen å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 140,000 kronor ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav under år 1916 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna erforderligt belopp.

Djupborrningar i Skåne.
(extra anslag.)
[83.]

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 240—264.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft tvenne inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet remitterade motioner, nr 14 i första kammaren av friherre *Hermelin* och nr 50 i andra kammaren av herr *Westman* m. fl., däri hemstälts, att riksdagen behagade besluta, att för verkställande av djupborrningar i Skåne och sydligaste delen av Halland, i huvudsaklig överensstämmelse med såväl den av herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet uti statsrådsprotokollet den 14 januari 1916 avgivna planen som ock med de av t. f. chefen för geologiska undersökningen uti utlåtande av den 13 november 1915 lämnade anvisningar, å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 202,700 kronor, ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav under år 1916 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna erforderligt belopp.

Motioner.

Utskottet har visserligen på sätt departementschefen och motionärerna även erinrat av anförda skäl icke ansett sig kunna tillstyrka vid flera tillfällen av enskilda motionärer gjorda framställningar i fråga om anslag till djupborrningar. Emellertid föreligger nu ett av Kungl. Maj:t framställt, av i statsrådsprotokollet närmare angivna omständigheter föranlett och av fullständig utredning förutgången förslag rörande dylika borrhningar. Under sådana förhållanden finner utskottet ingen anledning att ställa sig avvisande i frågan.

Utskottet.

Det av Kungl. Maj:t för ändamålet föreslagna beloppet 140,000 kronor har beräknats för utförande enligt i statsrådsprotokollet intagen plan av djupborrningar vid Ängelholm och Kullemölla. Motionärerna, som ansett att sådana borrhningar jämväl borde komma till utförande

vid Höganäs och på Laholmsslätten, hava hemställt om ett anslag för ifrågavarande ändamål av 202,700 kronor.

Utskottet anser emellertid, att djupborrningar i större omfattning än Kungl. Maj:t föreslagit böra komma till utförande endast för den händelse verkställandet av de av Kungl. Maj:t föreslagna borrningarna skulle därtill giva anledning. — Beträffande det av Kungl. Maj:t för ifrågavarande ändamål beräknade beloppet, så föranleder detta icke någon utskottets erinran.

Under återopande av det anförda och med uttalande av den förvissningen att Kungl. Maj:t före borrningsarbetenas verkställande träffar anstalter i syfte att därest sådana brytvärda mineralfyndigheter, beträffande vilka tillfyllestgörande bestämmelser icke finnas förut stadgade, skulle under arbetenas gång påträffas, statens intressen må bliva vederbörligen tillgodosedda får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å friherre Hermelins och herr Westmans m. fl:s ifrågavarande motioner för verkställande av djupborrningar i Skåne i enlighet med den av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta planen å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 140,000 kronor,

ävensom medgiva, att Kungl. Maj:t må härav under år 1916 låta av tillgängliga medel förskottsvis utanordna erforderligt belopp.

Hydrografiska undersökningar av Sveriges färskvatten.
(extra anslag.)

86:o) Under punkt 84 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1917 anvisa dels för hydrografiska byrån med observationsstationer ett anslag av 62,900 kronor, dels ock för hydrogeologiska specialundersökningar ett anslag av 3,000 kronor, eller tillhoppa 65,900 kronor.

[84.]

Till utförande av hydrografiska undersökningar av Sveriges färskvatten har riksdagen anvisat medel å extra stat för vart och ett av åren 1908—1916. Dessa undersökningar bedrivs dels vid den hydrografiska byrån med under densamma omedelbart lydande observationsstationer, dels genom meteorologiska observationer, utförda genom meteorologiska centralanstaltens försorg, och dels genom av Sveriges geologiska undersökning utförda hydrogeologiska specialundersökningar. Anslaget till de meteorologiska observationerna har anvisats under åttonde huvudtiteln men anslagen till de övriga ändamålen under nionde huvudtiteln.

På 1915 års stat anvisades sålunda under nionde huvudtiteln tillhoppa 64,900 kronor, varav 60,200 kronor till nämnda byrå och observationsstationer, 3,000 kronor till hydrogeologiska specialundersökningar och 1,700 kronor för beredande av vissa arvodesförhöjningar redan under år 1914 åt personal vid hydrografiska byrån.

För år 1916 har under nionde huvudtiteln anvisats dels för uppehållande av verksamheten vid nämnda byrå och observationsstationer 60,900 kronor, dels ock för verkställande av de hydrogeologiska specialundersökningarna 2,000 kronor, varjämte riksdagen medgivit, att vid 1915 års slut kvarstående behållningar å för samma ändamål beviljade anslag finge under år 1916 användas för enahanda ändamål.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 264—266.

Ifrågavarande framställning föranleder icke någon utskottets erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må å extra stat för år 1917 anvisa
dels för hydrografiska byrån med observationsstationer ett anslag av kronor 62,900;
dels ock för hydrogeologiska specialundersökningar ett anslag av 3,000 kronor eller tillhoppa 65,900 kronor.

Vägunderhållet och skjutsväsendet.

87:o) På grund av Kungl. Maj:ts under punkt 85 därom gjorda framställning hemställer utskottet,

Kostnad för vägdeltningar.
(extra anslag.)

att riksdagen må, i likhet med vad skett för innevarande år, å extra stat för år 1917 anvisa för bestridande av statsverkets andel i kostnaden för vägdeltningar såsom förslagsanslag 25,000 kronor.

[85.]

88:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt.

att riksdagen må, i likhet med vad skett för åren 1907—1916, till understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 150,000 kronor.

(extra anslag.) [86.]

Svenska vägföreningen.

(extra anslag.)

[87.]

89:o) Under punkt 87 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt svenska vägföreningen å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 10,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet sid. 268—274.

Utskottet.

Betydelsen för ett land att äga goda vägar och ett gott vägunderhåll kan knappast överskattas. Att i detta hänseende mycket brister inom vårt land är ett faktum, som måste erkännas. Rättelse härutinnan är emellertid en ofrånkomlig nödvändighet, om våra vägar skola fylla sitt ändamål i den moderna utvecklingen. — Med den ökade användningen av automobiler, framför allt lastautomobiler, följer krav på förbättrade vägar, för att inte tala om de stora fordringar, som ur militär synpunkt måste ställas på desamma.

Vikten av att kunskap sprides om vägarnas betydelse och om sättet för botande av brister ifråga om deras underhåll ligger i öppen dag. Ur denna synpunkt synes det arbete svenska vägföreningen nedlagt värt allt erkännande.

Med hänsyn emellertid till att såsom departementschefen erinrat förslag rörande en omreglering av vägväsendet snart är att förvänta och utskottet icke har sig bekant, huruvida den funktion, som vägföreningen för närvarande utövar, möjligen kan komma att i någon form inrymmas i en blivande förändrad organisation, har utskottet ställt sig tveksamt, huruvida statsanslag nu borde beviljas föreningen. Då en omläggning av vägväsendet likväl icke kan tänkas bli genomförd förrän tidigast under år 1917 men föreningens arbete synes utskottet vara av den betydelse att det icke tål uppskov, håller utskottet före, att föreningen ej bör undandragas statsunderstöd; emellertid har utskottet, som vid granskning av föreningens räkenskaper funnit dess ekonomiska ställning relativt god, ansett, att i betraktande av att nu rådande förhållanden påkalla största sparsamhet på alla områden, statsbidragets belopp bör bestämmas till 5,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning till understöd åt svenska vägföreningen å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 5,000 kronor.

Fattigvård.

90:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom under punkt 88 gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad under senare åren ägt rum, till understöd åt svenska fattigvårdsförbundet å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 17,000 kronor, därav 3,000 kronor såsom bidrag till ordnande av konsulentverksamhet för barnavård.

*Svenska
fattigvårds-
förbundet.*

(extra anslag.)
[88.]

Diverse.

91:o) Under punkt 89 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels medgiva, att Kungl. Maj:t må under år 1917 till jordförmedlingsbyråer för egnahemsrörelsen använda vad som vid utgången av år 1916 kan kvarstå oanvänt å anslaget för detta ändamål, dels ock för samma ändamål å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 8,000 kronor.

*Jordförmed-
lingsbyråer
för egnahems-
rörelsen.*

(extra anslag.)
[89.]

(Statsrådsprotokollet sid. 277).

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen på extra stat för vart och ett av åren 1912—1915 anvisat anslag av 20,000 kronor till anordnande av jordförmedlingsbyråer för egnahemsrörelsen.

Enär, även om 1915 års anslag fullt toges i anspråk, det likväl, med anledning av avsevärda besparingar under föregående år, kunde beräknas, att de behållningar, som komme att finnas vid 1915 års utgång, skulle väl förslå till täckande av statsbidragsbehovet för år 1916, ansågs nytt anslag för år 1916 icke erforderligt, utan Kungl. Maj:t begärde endast riksdagens medgivande att under sistnämnda år för ändamålet använda vad som vid 1915 års utgång kunde kvarstå oanvänt å ifrågasvarande anslag. Denna framställning bifölls av riksdagen.

Då utskottet icke har något att erinra mot förevarande framställning, hemställer utskottet,

att riksdagen må
dels medgiva, att Kungl. Maj:t må under år 1917
till jordförmedlingsbyråer för egnahemsrörelsen an-

vända vad som vid utgången av år 1916 kan kvarstå oanvänt å anslaget för detta ändamål;

dels ock för samma ändamål å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 8,000 kronor.

Jordbruks-
statistiken.
(extra anslag.)
[90.]

92:o) Vidare får utskottet med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom under punkt 90 gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet under samma punkt innehåller hemställa,

att riksdagen må

dels medgiva, att vad vid utgången av år 1916 kan kvarstå oanvänt å anslaget till insamlande av jordbruksstatistiska uppgifter genom lokalundersökningar må under år 1917 användas för enahanda ändamål;

dels ock för samma ändamål å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 25,000 kronor.

Befrämjande
av avsätt-
ning i främ-
mande länder
av alster av
svenska lant-
bruket och dess
binäringar
samt fiskeri-
näringen.

(extra anslag.)

[91.]

93:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom under punkt 91 gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad skett för innevarande år, å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 29,000 kronor att av Kungl. Maj:t användas till befrämjande av avsättningen i främmande länder av alster av svenska lantbruket och dess binäringar samt fiskerinäringen.

Inter-
nationella
lantbruks-
institutet i
Rom.
(extra anslag.)

[92.]

94:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 92 därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet under samma punkt innehåller hemställer utskottet,

att riksdagen må

dels medgiva, att vad vid utgången av år 1916 må kvarstå oanvänt å anslaget till bestridande av kostnaden för Sveriges deltagande uti internationella

lantbruksinstitutet i Rom må under år 1917 användas för enahanda ändamål;

dels ock för samma ändamål å extra stat för år 1917 anvisa ett anslag av 2,000 kronor.

95:o) Under punkt 93 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt föreningar för jordbrukskredit å extra stat för år 1917 beräkna ett anslag av 20,000 kronor.

*Understöd åt
föreningar för
jordbruks-
kredit.*

Då Kungl. Maj:t den 16 april 1915 till riksdagen avlät proposition angående åtgärder från det allmännas sida för beredande av driftkredit åt idkare av mindre jordbruk, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen bland annat att å extra stat för år 1916 under nionde huvudtiteln bevilja ett förslagsanslag å 10,000 kronor till statsbidrag åt föreningar för beredande av driftkredit åt idkare av mindre jordbruk. Detta anslag blev även av riksdagen beviljat.

(extra anslag.)

[93.]

Enligt de i samma proposition föreslagna, av riksdagen jämväl godkända reglerna för dylikt statsbidrag utgår sådant dels för en gång till centralkassas organisationskostnader och dels under de första tio åren näst efter det, då godkännande givits, till såväl centralkassas som jordbrukskassas årliga förvaltningskostnader. Uti det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet fanns intagen en tabell, vari de under några år framåt behövliga statsbidragen approximativt beräknats. Enligt nämnda statsrådsprotokoll framhöll emellertid departementschefen, att anledning funnes att antaga, att statsverkets kostnader i verkligheten skulle komma att snarare ej så obetydligt understiga än överstiga de beräknade.

För år 1917 upptoge nämnda tabell ett statsbidragsbelopp av 22,000 kronor.

Med hänsyn till ovan anförda uttalande och då anslaget fortfarande borde hava förslagsanslags natur, har departementschefen ansett fullt tillräckligt, om detsamma för år 1917 bestämdes till 20,000 kronor.

Utskottet hemställer i enlighet härmed,

att riksdagen må till understöd åt föreningar för jordbrukskredit å extra stat för år 1917 beräkna ett anslag av 20,000 kronor.

96:o) Kungl. Maj:t har under punkt 94 föreslagit riksdagen, att, till täckande av åtskilliga av statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, anvisa å extra stat för år 1917 ett anslag av 242,947 kronor.

*Ersättning
för av stats-
kontoret
gjorda
förskott.*

(extra anslag.)

[94.]

Dessa utgifter finnas närmare angivna i statsrådsprotokollet å sid. 282 och 283, vartill utskottet tillåter sig hänvisa.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till täckande av vissa av statskontoret förskottsvis bestridda utgifter anvisa å extra stat för år 1917 ett anslag av 242,947 kronor.

Extra löne-
tillägg.
(extra anslag.)
95.]

97:o) Vidare har Kungl. Maj:t under punkt 95 föreslagit riksdagen att till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 januari 1916 angivna grunder, av extra lönetillägg för innevarande år åt en del tjänstemän och betjänte vid under jordbruksdepartementet lydande verk och stater å extra stat för år 1917 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp av 2,000 kronor.

Liknande framställningar hava av Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition gjorts beträffande andra departement underlydande verk och stater.

I anledning härav har riksdagen, jämlikt redan fattat beslut, för beredande av extra lönetillägg för innevarande år åt en del statstjänstemän och betjänte under andra huvudtiteln på extra stat för år 1917 anvisat särskilt förslagsanslag, att utbetalas enligt de i ovannämnda statsrådsprotokoll angivna grunder.

I anledning av Kungl. Maj:ts under ifrågavarande punkt av statsverkspropositionen gjorda framställning och i överensstämmelse med vad riksdagen sålunda beslutat, hemställer utskottet,

att till beredande i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden för nämnda dag angivna grunder av extra lönetillägg för innevarande år åt en del tjänstemän och betjänte vid under jordbruksdepartementet lydande verk och stater å extra stat för år 1917 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp av 2,000 kronor.

Trycknings-
kostnader.
(ordinarie
anslag.)
[96.]

98:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år äro uppförda under nionde huvudtiteln, har Kungl. Maj:t icke föreslagit annan förändring, än att för jämnande av huvudtitelns slutsumma föreslagits en höjning å det ordinarie förslagsanslaget till

bestridande av tryckningskostnader från dess nuvarande belopp 32,198 kronor med 22 kronor till 32,220 kronor.

Utskottet hemställer,

att samtliga ordinarie anslag under nionde huvudtiteln, som här ovan icke blivit särskilt omförmälda, må för år 1917 fastställas till samma belopp som uti innevarande års riksstat; dock att i förslagsanslaget till bestridande av tryckningskostnader må få göras den jämkning, som för jämnande av huvudtitelns slutsumma kan bliva erforderlig.

Stockholm den 13 mars 1916.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: Herrar greve Hamilton, Ericsson, Petersson, P. Alfred, Fahlén, Holmquist, Lindblad, greve Wachtmeister, Öberg, Nilsson i Linnås, Barthelson, Ingeström, Tysk, Larsson, Hage och Norin.

Reservationer:

Vid *punkt 39* (statskonsulent i fröodling) av herrar greve *Hamilton*, *Lindblad*, *Öberg*, *Tysk*, *Larsson*, *Hage* och *Norin*;

vid *punkt 43* (statskonsulent för det mindre jordbruket) av herrar *Ericsson*, *P. Alfred*, *Petersson*, *Fahlén*, *Holmquist*, greve *Wachtmeister*, *Nilsson* i Linnås och *Barthelson*;

vid *punkt 46* (norrländska avdikningsanslaget) av herrar *Ericsson*, greve *Wachtmeister*, *Lindblad*, *Nilsson* i Linnås och *Larsson* i Bondarve, vilka ansett, att utskottet bort hemställa om bifall till Kungl. Maj:ts förslag;

vid *punkt 68* (fortsättningsskola för lärjungar från statens skogsskolor) av herrar *Ericsson* och *Ingeström*; samt

vid *punkt 89* (svenska vägföreningen) av greve *Wachtmeister*, som ansett, att utskottet bort hemställa om bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

**Tabell över anslagen under riksstatens nionde huvudtitel.
Jordbruksdepartementet.**

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:								
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag		
Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	
A. Departementet.												
		17,000	—	Departementschefen				17,000	—			
		59,300	—	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli				59,300	—			
				Provisorisk löne reglering för departementet, <i>förslagsanslag</i>						6,760	—	
				För anställande av en extra kanslisekreterare inom departementet						5,050	—	
				Extra föredragande inom departementet m. m.						4,000	—	
		76,300	—	Säger för departementet				76,300	—	15,810	—	
B. Lantbruksstyrelsen.												
		79,900	—	Lantbruksstyrelsen				79,900	—			
				Ingenjörsträden hos lantbruksstyrelsen ..						10,000	—	
				Extra biträden hos lantbruksstyrelsen m. m.						17,500	—	
		79,900	—	Säger för lantbruksstyrelsen				79,900	—	27,500	—	
C. Lanthushållningen.												
		332,450	—	Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar. Nuvarande belopp	332,450	—						
				ökas med	40,000	—			372,450	—		
		101,900	—	Lantbruksingenjörer och deras biträden ...				101,900	—			
				Undervisningsanstalter:								
				Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar:								
				<i>Bestämt anslag:</i>								
				Lantbruksinstitutet m. m. Nuvarande belopp	432,950	—						
				ökas med	4,800	—			437,750	—		
432,950	—											

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:							
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
28,580	—					28,580	—				
144,300	—	340,800	—			144,300	—	340,800	—		
										3,000	—
										19,000	—
		340,800	—					340,800	—	22,000	—
		101,530	—			101,530	—				
								40,500	—		
								8,800	—		
								140,000	—	101,530	189,300
								62,900	—		
								3,000	—		65,900
		101,530	—							101,530	255,200
179,000	—					179,000	—				
42,700	—	221,700	—			42,700	—	221,700	—		
86,500	—										
146,000	—	232,500	—			86,500	—				
						146,000	—			232,500	—
		454,200	—							454,200	—

Förslagsanslag:

Ålderstillägg

Reservationsanslag:

Kartarbeten m. m.

Namngranskning för rikets allmänna kartverks behov

För uppförande av en observationspaviljong för rikets allmänna kartverks geodetiska avdelning m. m.

Säger för rikets allmänna kartverk

H. Geologiska och hydrografiska undersökningar.**Sveriges geologiska undersökning:**

Sveriges geologiska undersökning

Till Sveriges geologiska undersöknings fältarbeten m. m.

» expenser för Sveriges geologiska undersökning

Djupborrningar i Skåne

Hydrografiska undersökningar:

Hydrografiska byrån med observationsstationer

Hydrogeologiska specialundersökningar

Säger för geologiska och hydrografiska undersökningar

I. Veterinärväsendet.**Veterinärundervisningsanstalter:**

Veterinärundervisningen

Statens veterinärbakteriologiska anstalt

Veterinärstaten:**Bestämt anslag:**

Länsveterinärer och veterinärstipendiater

Förslagsanslag:

Distriktsveterinärers avlöning

Säger för veterinärväsendet

1916 års riksstat anslår:				Förslag till blivande riksstat:							
Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
J. Vägunderhållet och skjuts- väsendet.											
Vägunderhållet:											
		1,350,000	—	Bidrag till vägunderhållet på landet, <i>förslagsanslag</i>	1,350,000	—					
				För bestridande av statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, <i>förslagsanslag</i>			25,000	—			
				Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt			150,000	—			
				Svenska vägföreningen			5,000	—	1,350,000	—	180,000
Färjor och färjkarlar:											
354	—			<i>Bestämt anslag</i>	354	—					
25	—	379	—	<i>Förslagsanslag</i> :							
				Friheter	25	—			379	—	
		300,000	—	Bidrag till skjutsentreprenader, <i>förslagsanslag</i>					300,000	—	
		1,650,379	—	Säger för vägunderhållet och skjutsväsendet					1,650,379	—	180,000
K. Fattigvård.											
		9,564	—	Fattigvården i Stockholm och landsorten ...					9,564	—	
		350,000	—	Fattigvården i allmänhet, <i>förslagsanslag</i> ..					350,000	—	17,000
				Svenska fattigvårdsförbundet							
		359,564	—	Säger för fattigvård					359,564	—	17,000
L. Diverse.											
		100,000	—	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>					100,000	—	
		4,500	—	Odlingshjälp åt krononybyggare, <i>förslagsanslag</i>					4,500	—	
		20,000	—	Odlingshjälp till innehavare av skogstorp och odlingslägenheter å kronomark i de sex nordligaste länen, <i>förslagsanslag</i> ..					20,000	—	
		38,000	—	Belöningar för rovdjurs dödande, <i>förslagsanslag</i>					38,000	—	
		2,100,000	—	Ersättning till hushållningssällskapen för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel					2,100,000	—	
				Jordförmedlingsbyråer för eignahemsrörelsen							8,000
				Insamlande av jordbruksstatistiska uppgifter genom lokalundersökningar							25,000
				Till befrämjande av avsättningen i främmande länder av alster av svenska lantbruket och dess binätningar samt fiskerinäringen							29,000

